

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Trudonis Presbyteri & Confessoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

VITA S. TRVDONIS PRESBYTERI ET CONFESSORIS, A THEODORICO ABBATE

S. Trudonis conscripta.

PROOEMIUM AVTHORIS AD GERARDVM Abbatem.

Omino, dignitate patri, charitate fratri Gerardo, suus Theodorico salutem. Exigis à me vnà cum fratribus meis, qui tecum sunt, monachorum religiosissime, religiosorum literatissimae tuae quondam petitionis, meaeque promissionis memor, libellum de vita beatissimi patris nostri Trudonis tibi cudã, ac veteris ferramentum, noua fabrorum officina excoctum, veteris materici formam in nouitatis aciem transferam. Pium profecto negocium, sed obrestatorum, vt ipse nōsti, querelã obnoxium, qui praeter ea, quã dedicauit cana antiquitas, quicquid illud sit, cum fastidio rejciunt, & in Flaccum, nil nisi quod Libitina sacrauit, recipiunt. Sed eorum propositum stultum qui intelligendo, vt nihil intelligant, faciunt. Neque enim super veteres, quorum alij circuli, alij veetes facti, in plenitudine scientiã portant arcum Domini, quam praesumimus, aut nostra, quã penẽ nulla sunt, ad eorum innumerabiles conferimus: sed illis intrinsecus eloqui argento relucetibus, benẽ nobiscum agamus. Quapropter sciens per omnia auctoritatẽ tuã morem gerendum, obturam aure Scyllẽos canes praetero, & assumptis pennis charitatis, euolo ultra terminos meã possibilitatis. Plus enim est debitum, quod repetis, quã vt de nostro possit persolui. Quicquid tamen in eo potero, tibi ãquẽ ac mihi imputabitur: tibi, qui iusseris: mihi, qui paruẽrim. Scire autem parẽre, ãqualis est gloria cum imperante. Igitur vt consecrem immortalitati nostram antiquam & indeficientem amicitiam, pignus hoc schedã ab exilij nostri angustia destinatum accipe: quam cum relegeris, si tibi videretur, doce ianuam non exire, nec in publicum prodire: aut si voles esse libellum, nẽ sine fronte sit, tu ei ex te praescribe hunc, & authoriza prologum.

Quorundã morositãs reprãsentatur.

SU

Hęc scripsit in exilio, vt ipse vocat.

PRAEFATIO ALIA AVTHORIS.

Victoria militis, laus est imperatoris, laudi creatoris quaedam quasi damna facit, qui vnde in electis suis lauderetur, reticeat. Neque tamen aut creator laudari, aut electi humano ore egent celebrari: sed nos vt laudemus, magnã operẽ indigemus. Qui enim solus nullius eget, eius vt indigeant omnes necessẽ est. Hanc in laudando Deo nostram indigentiam Propheta intuens, nullum quẽ tacere cupiens: Laudate, ait, Dominum in sanctis eius. Sed refert, quoniam modo quis taceat, culpãne incitã, an nota ignauia. Ille enim quod non accepit, velut pauidus non praesumit: iste, quod accepit, velut piger redere negligit. Quid horum quis in me retorqueat, mea nil refert. Ego, iubentibus vobis an paream vt impudens, an negligam velut non praesumens, necdum feris mihi persuasi. Iniungitis enim, immo imperiosa charitate cogitis, vt beatissimum summi illius capitis membrum Trudonem, quem longẽ antẽ Donatus Dionisus, & postea Guikardus Abbas, vtriusque linguã vsque ad interpretem vterque periti, Latinitati tradiderunt, mea quoque opera & stylo librarijs tradam. Enimvero difficile, & quasi contra torrentem brachia tendere est, eos vel debere assequi, vel posse imitari, qui indeficientis Nil caput ingenio deprehenderunt, & ipsam, quam aiunt, Mineruam lactando biberunt. Neque tamẽ iubentibus vobis aliquid abnuere sententiã est, & magnitudo oneris itã ceruicem premit, vt dubium sit, quid prius timeatur, pondus an casus. Vereor praetercã, nẽ officium ambitio, pietas adlatio aestimetur, magisque de fermento videar laudem sacrificare, quã fidi in repretis more, prius dicta in nouum auditorium representare. Super his tamẽ omnibus me facillẽ habebunt excusatum vel defensum, imperantium charitas, & historia antiquitas: cuius auctoritas, quod in primis omnibus insinuatum velim, a scriptoribus mihi manat receptissimis. Quid enim proprium nostrum potest esse in hac materia praeter verba, alio decursu deriuantia, cum, vt dixi, antiquitati historia inni.

Plãl. 150.

Vita S. Trudonis à quibus oĩm scripta.

Amos 4.

Fides huius historiae.

innitatur, & à scriptoribus receptissimis, penès quos iure dicendi fides est, litera nostra sulciatur?

Quapropter lectorem admonitum volo, nè velut de presenti & nouo tempore editionem nostram velit librare. Fecimus enim, quod solent trapezetæ: qui vestigia veteris monetæ noua imaginatur incude, quatenus eodem tempore in eadem massa & æs nouitatem, & imago repræsenteret vetustatem. Exhortatione igitur vestra, quæ utroque, vtili videlicet & honesto, coniuncta est, nihil antiquius cum æstima rem, eo æquius parendum putavi, quòd cum possitis aliundè, maluistis ex nostro horrea vestra locupletare: quia & gratiores sunt fructus, quos colligunt de proprio, quam quos mutuuntur ex alieno. Quæ cum legeritis, si quid ornate & ad periuadendum compositè dictum fuerit, non iniuria vt de vestro gaudebitis: sin aliàs bona venia non diffido quin donetis: vt porè qui iam peregrinæ terræ diù incolæ, acquiritas merces multo cum sudore mecum in patriam deueho, animosque vestros vetera fastidientes, nouis & quasi aliundè petitis alimonijs recreare venio. Peregrinum enim, ait Clemens, penè est omne, quod morbis occurrit: habentque & pigmenta hanc vim, vt licet aliquanto fractiora, quam natiuus ager peperit, ad nos perueniant, etsi mutent patriam, sed odoris & gustus non amittant gratiam. Sic cum hunc exulatis nostri libellum acceperitis, translata vobis materiæ mutata magis, quam perditam vim vt intelligatis, æquo animo ad estote, rem vt cognoscatis per nos, & contra æmulorù calumniam, qui extremo prodigij genere, quod ipsi nequeunt adipisci, in alijs solent reprehendere, vos vobis persuadete, eundem translationi saporem, & integrum editioni perseuerasse odorem. Sed quia iam satis soluto sine prologi, nauis historiæ parat dimitti velut ad vndas pelagi, sanctus mihi inuocandus est spiritus, quatenus vela, quæ in laudem creatoris ereximus, misericordiz suæ aura impleat, sicque tribuat inchoari electissimum suum Trudonem, vt in eodem, quem cœpimus, sine offensa terminemus sermonè, demumque eius obtentu in illo æternitatis portu, nauigij nostri componamus stationem.

Pigmenta cum mutæ patriam, odorem & gustum nō amittunt.

RIUS
ber
ber
VITI
5

VITÆ LIBER PRIMVS.

Vbi, & quibus sub principibus natus sit beatus Trudo. Cap. I.

Lexaltando igitur omnipotens Dominus Ecclesiam fidelium, venerabilis Trudo ortus est Hasbaniensi territorio. Clotarius Chilperici successor tunc temporis Francorum regno, Iustinus minor cum Sophia coniuge Romanorum potiebatur imperio. Parentibus sanè Christianissimis, & religiosè ditissimis editus, in primeua adhuc sua ætate ita homo extra hominem vixit, vt velut adeps separatus à carne, ab eo statim inciperet religionis gradu ascendere, ad quem alios longo vix vsu ætas durata solet perducere. Lineam enim illam nobilitatis, quam ab omnibus retrò atavis, Fræcorum principum sanguis, & Austratorum ducum vena in eo transfuderat, tanta posthabuit vilitate, vt sprederet castra euolare. Interim tamen sub tutoribus positus, nec ætati parcere, nec teneritudo in acquiescere: quasi quòd adhuc erat indignatus, & in virile robur animatus, ieiunia quòd licebat amplecti, vigilijs pro somno delectari. Inter byssum & purpuram, & famulantium positus cateruam, inæstimabili aacritate seruis dominus famulari: alijs mollibus & duplici coopertis, ipse aspera & singulari tunica gloriari. Formæ autem & decoris gratia tanta inerat, vt mirum ac speciale in eo Dei signum, tanquam flos viuus & doni cælestis fructus eluceret. Præterea ingenij, & quicquid optimarum artium natura habet, studia in eo nihil minus, quam hæc germinabant: sapiensque dissimulator, quicquid in se virtutis nasceretur, quotidie summo studio occultare, timens quasi depradari, si thesaurum piæ actionis non absconderet auræ populari. Tot tantisque virtutum formulis, cum tenellus adhuc puer, acsi mollis cera, ad manum summi artificis signaretur sigillo iam tunc præcipue sanctitatis, honorabatur, & contemnebat: ab omnibus amabatur, & solus

Nouèb. 23.

Pueri Trudonis sanctitas.

for. * cum

for. * quoad

Seruit famulis suis.

Formæ præstantia.

Rara virtus

D d d sc

se oderat. Hæc tua est in seruis tuis, Christe, glorificatio: hæc illorum, pro tui nominis amore, suimet abiectio.

Vt reperta lapidum copia, in templi formam eos composuerit. Cap. 2.

Cum autem accedente tempore, in annis floret adolescentia, tanquam plus aliquid iam adeptus libertatis, toto spiritus impetu via currebat sanctitatis. Nescio quid ultra hominem meditans, in domo licet parentum, caelestia semper erat contemplans. Hac iugi & indefessa nunquam occupatum meditatione, contigit vna cum suis possessionem agrariam præterire. Vbi cum copiam lapidum reperiret, & quod frequenti animo dudum intenderat, amplius dissimulare nequiret, tota statim spiritum sanctum mente concipiens, lapides dispersos cepit colligere, collectos compertenti in loco comportare. Tunc vero quantum ad tempus & aratem illam, sapiens architectus tendit funiculos, fundamenta iacit, angularitatem lapidum componit: parietes & cancellos ordinat, tandemque puerilitatis suæ structuram pro voto consummat. Ingressus dehinc nouæ adificationis suæ domum, & toto corpusculo proiectus in conspectu Domini exercituum, quod potissimum habebat, diuino altari imponit sacrificium, consilicet contritum & humiliatum. Et cum aliquandiu hoc suum holocaustum multo sancti spiritus igne consummasset, voto volens se obligat, quod si aliquando proprii iuris, & paternæ fieret successor hereditatis, ecclesiam, quam quasi imaginauerat, in effectum transferret, & in suo erectam, de suo consummaret, consummatam sufficienti dotaret. Cuius voto & deuotæ petitioni non defuit manus Domini, quæ pueri sui affectum tempore sequenti in omnem perduxit effectum. Alii autem opere non iniuria talis debuit puer sanctitatis suæ rudimenta initiari, vtpotè sacerdos & sancti spiritus habitatio futurus, secundum quod ait Apostolus: Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.

Molitur quendam templi re-presentationem.

Votum Deo nuncupat.

1. Cor. 3.

Vt eam ecclesiam femina maligna euerterit, sed cæcitate percussa, ab illo curata sit. Cap. 3.

Sed quia cum omni virtutum acie prima semper congredditur pestis inuidiæ, ecce contra rudem adhuc Christi tyrunculum, tota cum armatura vereris inimici egreditur malitia. Cernens enim, peccus illud humilitatis quanto conatu se erigeret ad arcem pietatis, scalam machinatur talis iniuria, quæ ascensum præstaret ad impugnandum præliatorem, adhuc agentem infra annos militiæ. Ad peragendum igitur iniquitatis suæ mysterium, preparat sibi vas iræ, aptum in interitum, mulierem scilicet, fraudis suæ morigerum & familiare mancipium. Quæ cum transiret per possessionem supra memoratam, & lapidum congeriem non fortuitam, sed ordinata dispositione miraretur distinctam, accedit, scrutatur, intelligit: statimque pessimo possessore peruasa, in militem Dei, necdum terminata oratione sic proiectum, deronat eloquia, fulminat eouicia, cum exprobrans impostorem, & arguens simulatorem, qui sub obtentu religionis simularet sanctitatem, præterderet innocentiam, ausus etiam fingere ecclesiam. Hæc & multa id genus, quæ non modo periculum, sed & compositæ mentis virum mouere possent, cum de astuanti velut canino no fumigaret, & patientissimus iuuenis mira cum grauitatis miseratione omnia poterat, vtpotè qui cam ore non suo loqui animaduerteret: toto vesaniæ suæ spiritu concepto intumuit miserabile mancipium, & cirruens in illius puerilitatis edificium, teneros dissipat parietes, & pede dispergit lapides. Sed ad redimendam hanc serui sui iniuriam, omnipotens manus statim terribiliter exteditur, & destruxit illa subita oculorum cæcitate percutitur: reddensque, poenæ suæ testes voces inconditas, in certo labas pede, via conari, quæ nesciebat, plusque, ciulatu quam voce, penè totâ viciniam cuocare. Hunc fragrantissimum Domini odorem, qui alijs ad vitam, alijs est ad mortem, cum de suo Trudone passim fama respergeret, quodam quasi tinnitu aures populi repercutiebantur super his, quæ de adhuc puero tam stupenda referebantur. Egrediuntur sanè tam admiratores huius, quam audierant, nouitatis, quam adoratores in electo suo diuinæ maiestatis. Interrogatur, & fortunam suam exponit mulier: quæritur beatus adolescens, & spontaneus se offert. Stabat enim & ipse, manum Domini pro se extensam cum stupore adspiciens, & reæ suæ miseratione, qua ardebat, compatiens. Rogatus tamen à populo, vt pro ea supplicaret Domino, inter duas virtutum principes, timorem & charitatem, aliquandiu hæsit anceps. Ex timore enim

Improbamulier euertit structuram eius.

Diuinitus percussa luminibus orbatur.

SUI

enim dubitabat inustata præsumere : ex charitate iam volebat cæcam suam illuminauisset. Vicit tandem charitas, & temperato timore, orat puer, illuminatur mulier: recognoscensq; reatum suum, sindonem quam induebatur, detrahit, & loco, cui paulo antè derogauerat, adorato in primis illuminatore suo, cum reuerentia superponit. Hæc miraculorum B. Trudonis initia, hæc bellorum eius cum inimico prima fuit victoria. Cum quo tanta semper postea solebat congrédi fiducia, vt hoc quodam veluti præludio exercitatus, posset dicere: Omnia possum in eo, qui me confortat Christus.

Precib' suis cam sanat S. Trudo.

Philip. 4.

Vt pro Christi amore, mundi militiam contempserit. Cap. 4.

Etiam ætas literale illud afferebat pubertatis biuiū, de quo aut ad sinistram cum periculo declinatur, aut ad dexteram cum gloria peruiatur. Ad quod calcandum egregius iuuenis cum intrasset, tanto velocitatis cursu pertransiit, vt nec ad specum retrò deflueret, nec de sinistro quicquā prater ineuicibilis secum auferret. Pater autem, cui erat singularis, & tenerrimo affectu amabilis, intuentis irreuerberatum dulcis filij ad Deum intuitum, frequentibus eum colloquijs attrahere, & ad eam, quam putant, seculi honorificentiam vt euigilaret, toto conatu excitare. Prædia spōdet, coniugium suadet, ostendit familiam, hortatur ad militiam. Sed quia iam intellexerat, neminem Deo militantem, negocijs secularibus implicandum, nec assumpto semel aratro, retrò rursus adspiciendum: patris quidem affectum venerari, sed ante omnia omnipotentis Dei præceptum amplecti. Pro prædijs cælum, pro coniugio cælibatum, Angelos pro familia, Dei obsequium reputare pro militia. Adolescētulis verò & coæuis nobilibus iaculari, equitare, venari, cetera que id genus quotidie suadentibus, & monachum in laico cum derisione reprehendentibus, liberrima grauitate indignari, & respondere, & sapienter consilio Christum magis eis hortari & persuadere: docens ociosum omne illud negocium, quod non commendaret omnipotentis Dei seruitium. Et conuersus ad pauperum suorum notam cateruam, eos conciuēs, eos amplecti familiares, eorum conueniunt frequens adesse, & vnumquēque appellans ex nomine, diuisa pietate singulis famulari & providere, vnus ipse omnia omnibus esse. Quibus ita iam notus erat, vt misericordia conuersa in consuetudinem, eleemosynam iam non peterent, sed magis vt debitum ab hoc suo stipendiario exigerent. A prima uæ quippè ætate, adhuc licet positus sub tutore, nunquā calore æstuali, nunquā frigore prohibitus est hyemali, quin statim vt nudum aut indigentem obuium habuisset, singularem licet tunicam aut dimidiaret, aut integram erogaret. Et cum à magistris frequens argueretur malè pauperem vestisse, qui de sua non erubesceret nuditate, aut nihil, aut illud beati Iob respondebat: Quia mecum creuit miseratio, Iob 9. & mecum egressa est de utero matris meæ.

Pater ei inuitat ad ea, quæ mundi sunt. 2. Tim. 2. Luc. 9.

Pauperes miro studio cōplectitur.

Nota lector

Iob 9.

Vt à Domino literarum scientiam petierit. Cap. 5.

In proficiendo ergò beatus Trudo de virtute in virtutem, multiplicabatur & crescebat in domo Domini, vt palma & cedrus Libani. In cuius ramis pupillus suffugium, vidua, cum affligeretur, protectionis inuenit vmbraclū. Erat enim in hoc vno sanctissimo homine res longè dissimiles videre, mira cōuenientia concordare: hinc, vt præmissimus, natalium nobilitatem, honorum dignitatē, viuacis ingenij tantā sublimitatem, vt nihil supra: illinc animi humilitatē, habitus abiectionem, vt nihil infra: & hæc omnia, mediā charitate constrata. Vnum hoc interim ad percurrēdā cœpti agonis sui metā, tyroni suo Christus absconderat, quòd de literarum scientia adhuc nihil attigerat. Et cum audiret plerunquē in ecclesia sacerdotes castigato ore de scripturis aut disserere, aut aliquid docere, velut si eorum, quæ ducunt ad Deum, omninò nihil adhuc inchoasset, cœpit tædere, & mœstum animum affligere, reputans quicquid erat, frustra esse, si non & ipse Deū, quem in scripturis Euangelia loquuntur, propheta testantur, legendo mereretur agnoscere. Sapientem venditorem si inuenisset Euangelici consilij sapiens ipse auditor, omnia quæ possidebat, statim ex integro vendidisset, & preciosam sanctarum scripturarum margaritam sine cunctatione aliqua emisisset. Conuersusque ad Deum, clamit omnis scientiæ frequentibus non cessabat suspirijs exorare, quatenus in cubiculum regis inducere, & libri illius signacula sibi dignaretur referare, cuius claufuram, præter Iesum, nemo dignus inuentus est aperire.

Pal. 97.

Sublimis est & humilis.

Mat. 13.

Cant. 1. & 2. Apoc. 5.

Ddd 2 Quam

R I U S
ber
ber
M I T
5

Quam multi illo seculo floruerint verbo & opere. Cap. 6.

Eodem ferè tempore, sedatis iam turbinibus persecutionum, quæ à Claudio, sub quo primùm Petrus Romam ingressus est, vsque ad Constantinum Augustum, dici non potest, quanta crudelitate toto orbe detonuerunt, Christiana respublica sub tranquilla pace commodè agebat. Florebat fides nostræ religionis, frequentibus propagata concilijs, præter quod in quibusdam adhuc turbulentis sublatrabat murmurium Arrianæ facis, ad eò vt Paulum patriarcham Constantinopolitanum, & Cyrum Alexandrinum Episcopum, socios & asseriores peruersi dogmatis haberet. Ad huius pestis radices rursus extirpandas, pro patribus illis, pro Apostolis successerant doctores Catholici, & vinea Domini Sabaoth dilata propagine, eloquentissimos palmites diffuderat à mari vsque ad mare: vt raram terrarum angulus esset, qui non fidei nostræ instructissimos propugnatores haberet. Sanctissimus Papa Iohannes cum illo longè incomparabili Gregorio postea successore suo Romæ, Cunibertus Colonia, Austrégisilus in Burgundia, mandus in Aquitania, Audoenus in Neustria, verbo & opere Apostolico insignes habebantur. Venerabilis nihilominus Remaclus Tungrorum Episcopus, fidei sanctitate armatus, pro castris Domini stabat quasi succenturiatus: vir, in quo cum auctoritate scientiæ literalis, se infuderat plenitudo gratiæ spiritualis. Lambertus sacerdos, & martyr Christi futurus, in clericatûs apicem iam profecerat. Innumera rabilis præterea alij, suis quisque in locis, vigilanter stabant super custodias gregis sui, & passim suauiter fluebant aromata horrorem Domini. In quorum iam à principio designatus collegio amantissimus Dei adulescens Trudo, cum, vt dictum est, super desiderio literali totus aestuaret, & intentissimæ menti de quotidiana solitudine nihil relaxaret, ecce descendit super eum spiritus Domini, in consilio & auctoritate huiusmodi.

Elget Ecclesia tranquilla pace.

Viri sanctitate præstantes, sub quibus S. Trudo floruit.

SU

Vt ab Angelo monitus sit ad S. Remaclum se conferre. Cap. 7.

Quam parco somno vsus sit S. Trudo. Vadam nocte dum afflicti corpusculi labore modico somno recrearet, quo ita leui & castigato plerunquè utebatur, vt dormiès, motu tam enlambiorum magis orare putaretur: adest Angelus Domini, & quasi familiaris suum recognoscens, Pax, ait, tibi sit, seruatorum Dei deuotissime, inter illius cælestis curiæ senatores cuius iam designare. Multipliceturq; tibi gratia, quam diffudit in te spiritu sanctus ab ipsa infantia. Ego operum tuorum fidei testimonium, cogitatus & omnis desiderij tui conscium, ab omnipotenti missus sum auctoritate fluctuantem animum tuum roborare, consolari & dirigere. Nè deferas quod coepisti propositum: elemosynæ enim tuæ in cælis iam collocata, orationes in odorem suauitatis coram Deo sunt accésæ. Nec diffidas de superuenienti in te gratia: quia in proximo est, vt replearis ea, quam desiderasti, literarum scientia. Quam quo prouidore, quo assequi debeas ministro, tali animaduertes indicio: Surgens vade ad beatum Remaclum Tungrensem Episcopum, qui non longè ab hinc viculo, quem vocant Septemburias, cõsistit, vir & ipse plenus sanctitate, currum Domini exercitûs aurigans in prudentia & æquitate. Huic enim facta reuelatione, manus Domini quasi præscripsit de omnibus, ad quæ te mittere prædestinavit. Talis autem viri te inclinabis auditorio, subdes magisterio: ab eo vita tuæ accipies institutionem, vsque ad videndum omnis consummationis finem. Hac vir Domini accepta consolatione, edificatus visione, tora statim in conspectu Domini se humiliauit abiectione, târo seuerius humanam in se castigans infirmitatem, quanto misericordius Dei erga se considerabat fieri pietatem. Complensque eas, quæ decerant in se Christi passiones, plus gloriabatur de scripto in cælis suo nomine, quam quod frucretur Angelica visione. Surgens verò viam, quam doctus erat, arripit, & magistrum, quem tanto auctore acceperat, audire vadit.

Angelus ei dormienti apparet.

Remaclus Tungrensis Episcopus

Psalm.

Vt humanissimè à S. Remaclo acceptus sit. Cap. 8.

Interea & gloriosus antistes præuidens aduentum viri Dei ex reuelatione spiritus sancti, euocato officio, Ite, inquit, & charissimo fratri nostro Trudoni, ad nos venienti, occurrite, & qua decet reuerentia ad nos comitatu deducite. Neque enim talis habendus in negligentia, in cuius pectore pariter iam conueniunt omnis dulcedo & gratia. Nec satis fuit curioso susceptori officium præmississe, comitatus contuberniali & religiosissimo discipularu, ipse quoque obuiam se

S. Trudo cō-
remittitur à
quibusdam
ob habitus
vilitatem.

ad momentum poterant separari, quos vterus charitatis fecerat in vnitatem quasi
inuiscerari. Et cum interim abeuntem tota cum reuerentia pontificalis prosequeretur
curia, quidam stolidorum (Querulum enim solet esse genus seruorum) cum stultitia
moti, tum inimici inuidia stimulari, cōtracto supercilio indignari, & leui gra-
uitate conqueri: Cur, aiunt, hodie Episcopus hominem in compositum, personam
mediocrem, confessu dexteram, colloquio familiari tantoperè voluit honorare?
Rarus comes, vestimentorum abiectio, personarum deberet esse discretio. En quo
deuenimus, vt peregrina & ociosa paupertas honoretur, domestica & officiosa fa-
miliaritas contemnatur? Hunc si qua diuitiarum aut gloria, generis aut forme, pro-
rogatiua commendaret, frequens comes, vestis preciosa ornaret. Sed venerabilis
sacerdos, quem vel ex spiritu prophetiae, vel ex intellectus plenitudine, pueros
non poterat detractio latere, accersitos de itinere agræ corripuit grauitate. Vae
vobis cecum animal, quorum laudes improprium, vituperationes nil nisi vitia
sunt. Vos enim estis, quos quasi circa viles occupatos sarcinulas, pertransierunt
discretio & veritas. Forma, genus, vestis eorum sunt, qui eis aut delectantur, cum
habent, aut contristantur, cum non habent. Pars autem mea Dominus: quia omnia
gloria filiae regis abintus. Stulta autem insimulatione virum Dei reprahenditis
cui comites Angeli, genus omnes electi, vestis misericordia, diuitia paupertas
voluntaria. Mihi verò, inquam, tales honorandi, amplectendi & amandi, vt quod
Deum homini conciliare, clausumque licet caelum ad distillantam misericordiam
verbo solent referare. Vos potius reprahendendi, & toto miseracionis oculo
deplorandi, qui datam homini rationem deperditis, & in bestialem amentiam pro-
prio vitio transitis. Quos nisi correxerit post reatum poenitentia, zelabitur Do-
minus pro serui sui iniuria. Hac beatissimi Remacli correptione prudenti im-
tatae animae, post beatum virum cum humilitate accelerant, veniam petunt, &
impetrant.

Thren. 3.
Psal. 44.

Qui homi-
nes sint de-
plorandi.

S. Trudo, compositis domibus suis, Metim proficiscitur. Cap. 11.

S. Trudo
Metim pro-
ficiscitur.

ORdinata de mure familiari, disposita domo, impedimentorum seculi li-
ber, peregrinationis suae aequor venerabilis Trudo ingreditur. Videbatur
sanè sibi cum beatis quondam illis patriarchis aliquid iam habere partici-
pium, tantaque seipsum consolabatur gratiarum actione, veluti in exilio
patriam, apud ignotos affines, charosque iret penates inuisere. Prænciatrix in-
terim, vt solet, fama cum de aduentu tanti viri quasi innotuisset, vicatim & de vrbibus
confluebant omnis aetas & sexus, nec paruo se reputabat fraudatum, qui non
meruisset medicinalis manus eius tactum. Dulcis ad diuites familiaritas, hilaris ad
pauperes liberalitas, infirmorum præterea, longa licet deuotione, perita visitatio
& præstita curatio, festinantem morabantur, fugientem magis quam abeuntem
pia importunitate tenebant & prosequabantur. Manus enim Domini erat cum
eo, dirigens in omni loco & negotio: & cum vellet latere, palam cogebatur esse:
quia lucernam, quam toto studio volebat abscondam sub modio humilitatis, si-
per candelabrum Ecclesiae suae exaltabat consilium diuinitatis. Ferebatur iam tunc
per ora Metensium populorum, & de introitu talis ad se hospitis viri familiari
suo inter loquendum quotidie pollicebantur, & præeunte affectu, de mora cau-
sabantur. Præuiderat e contra etiam ipse sibi suo illo visitatissimo more, quatenus
aduentum suum silentio tegeter, nec quisquam nisi simplex & infermentata con-
scientia secum intraret: frustransque obseruantium excubias, ciuitatem ingre-
sus, ad nobilem beati protomartyris accedit ecclesiam, quæ tempore famosa illi-
tus animaduersionis, cum iuxta prophetiam, neq; scabelli pedum suorum in multi-
tudine iræ suae Dominus recordaretur, & persecutione Vandalica gladius eius co-
tas Gallias demeteret, sola circumlabentibus incendijs absque vllius vsionis no-
ta, illæsa permansit. Nam spontè rupto antemurali, turribus & propugnaculis
sine vlllo impulsu ab radice euulsis, hostis non longè post discessum auditam ma-
gis quam factam ruinam cum videret, rediensque instaurata crudelitate sanguini
incendia miseret, palam & ipsi pugnatori cognoscibilis beatus protomartyr si-
per hoc suum oratorium stare videbatur, tota sanctitatis suae armatura indutus, &
ad defendendas gloriosas reliquias sui ingressus, quo affectu se effuderit, quam ratio-
nabili obsequio hostiam viuam & placentem seipsum Domino immolauerit, marmo-
ralo

Cupit late-
re, nec pe-
tenti.

Thren. 2.

S. Stephanus
non sine in-
flammati ora-
torium suum.

S U

ra loquebantur, quæ decurrentibus lachrymis quasi irrigabantur. Crucem inprimis, deinde singula orandi loca circumiēs, ipsam Hierusalem, quam auditu quondam didicerat tenere, & campos, in quibus martyr lapidatus est, præ oculis se existimabat habere: reputansque secum lapidantium sæuitiam, lapidati constantiam, & apertos caelos, benignum Iesum stantem, & piam auxilij manum pro se laborantibus porrigentem, non poterat auelli, & dulci mixto ploratu, lætitiæ suæ spectaculo fruebatur. Suspiransque in caelum, preciosæ iam tunc mortis admirator, tanto æstuebat amore martyrij, vt tormentum & causa si adesset, sine cōtatione ad contumeliam pro nomine Iesu se ingereret. In hac interim suæ contemplationis sumptuosus, a curiosis quibusdam spectatoribus denotatur: recognitus & inquisitus, vique ad Episcopum diuulgatur. Mittuntur statim palatini cum primatu Ecclesiæ, qui euocatum officiali reuerentia ambiant, & ad colloquendum introducant.

Vt à beato Glodulpho Episcopo peramanter exceptus, res suas Ecclesiæ S. Stephani legarit. Cap. 12.

Post emensos igitur compendiosos itineris sui labores, tandem vir Dei ad diu desideratum magistrum, venerabilem scilicet Glodulphum, introducit, sua dignitate vniuersalis Ecclesiæ, Regina illi merito comparandus, quæ 3. Reg. 10. à finibus terræ venit audire sapientiam Salomonis. *Qui Glodulphus S. Ar-* *Matth. 12.* *nulphi, ex Duce quondam Episcopi, & ex Episcopo solitarij, cum fuisset carnalis filius, tertio nihilominus loco eiusdem Episcopatus successor, & patrum virtutum sanctissimus enitebat æmulator. Statimque, primo ad aspectu, ex operante in se Glodulphus officiosè excipitur, & Trudonè, gratia, in dissolubili amoris vinculo colligati, in mutuos ruunt amplexus, alter in patrem, alter in filium adoptantur. Et cum in hanc alteritatē vnus duorum animus se quasi transfunderet, mirum dictu, facies beati Trudonis immutatur, & concepta in se gratiæ radijs, velut ex repercussione solis, totus illustratur. Non mihi nunc laborandum mutationis huius causas exponere, aut talis illustrationis mysteria aperire. Pleni sunt campi scripturarum, de quibus, etsi minus nobis suppeteret, possemus decerpere, & aliorum labores, nostros vsus facere. Sed ad alia festinanti hoc solum dixisse sufficit, quia verè filius lucis fuerit, quem non alia, quam spiritus sancti, lux illustrauerit. In hac dulcis filij amica contemplatione sanctus pontifex aliquandiu delectatus, à turba circumfluente remotum, in secretum colloquiū trahit, & de causa aduentus, de itineris qualitate, de omni prorsus euentu curiosus satis pronouit inquiri. Iter ille respondet tam tuis, pater, orationibus, quam beati protomartyris protectione, prosperum: causā autem aduentus, nè præterirem, quod præcepit Dominus. Annunciante enim in primis Angelo, & rursus in id ipsum reuelationem testificante venerabili Remaclo Tungrorum Episcopo, beatitudinis tuæ iussu sum adire præsentia, apud te rudimenta mea deponere, & ad lineam tuæ directionis omnes retrò dies meos corrigere. Præterea vt ad commutationem diuinæ centuplicationis omnē hereditarij fundi mei possessionem, quam in territorio Hasbaniensi, loco, qui vocatur Sarchinium, super fluuium Cifindriam possideo, *Multaloga Ecclesiæ* per manus tuæ autoritatis traderem beato protomartyri Stephano, tenore adiecto, *S. Stephani S. Trudo.* quatenus ab hac die & deinceps, tam industria tua, quam omnes retrò diebus futuri huius loci pontifices teneant, possideant in vsus Ecclesiæ, cui authore Deo præfides, excluso refragatore & omni contradictore. Euocantur deinde ad subscribendū * primores & optimates, & facta solēni donatione, roborata est tota quondam illa ampla & famosa beatissimi Trudonis possessio in Hasbaniensi territorio, sanctissimo protomartyri Stephano sub ad stipulatione, priuilegio & iurisdictione. Cuius traditionis ordinem & testamentum ætas nō infirmabit, refragator non dissoluet: præsertim cum protomartyre & confessore in vnā cohæreditatem filiorum Dei collatis, & ex participatione charitatis in eandem & equalem gloriam transfatis, terrenæ quoquē huius possessionis vtrorunq; Ecclesiæ vna & eadem perpetua confederatione permanens sit.*

Vt literis erudiri se ab eodem Episcopo petierit. Cap. 13.

Conuersus item venerabilis Trudo ad Episcopum suum, Precor, ait, pater, quatenus supplicentem filium respicias, & affectum, qui quodam veluti sine de tam remotis partibus ad te vsque, me pertraxit, considerata ratione in.

Ddd 4 ne in.

R I U S

VER
BER
VITI
S

S. Trudo filius lucis ap pellatur.

Multaloga Ecclesiæ S. Stephani S. Trudo.

* primores

ne intelligas. Cum enim toto afficerer desiderio, quatenus de literarum, quam desiderabam, scientia occasio se offerret, rursusque obiecta adipiscendi difficultate, tamen à proposito intentissimus animus se non relaxaret, admonitus sum post conditos traditionis meae libellos, tuo statim ut subderer magisterio, informarer doctrina & exēplo. Cuius informationis ordo litera ut sint, in omnes preces delectando: quatenus imperfectum meum disciplina arguat, litera ostendat, & quod mihi de me displicet, considerato scripturarum speculo, imago veritatis coereat & reformet. Præterea & ratio in idipsum suadet, ut post carnalia nostra, quæ seminamus, spiritualia vestra metamus. Proficias, fili, respondet Episcopus, in omnis scientiæ plenitudinem, ut videas bona, quæ sunt in Hierusalem: quique puerum meum Regem futurum, & sapientiam magis quam diuitias perētem, utroque tamen filium limavit, te quoque sapientia impleat, & in pacificum Salomonem ad regendum Ecclesiam suam, oleo vngat lætitiæ, & confortet brachio virtutis suæ. Tradit deinceps, præfente Ecclesia, in manus cuidam primario, prudenti & religioso cum omni gravitate & diligentia erudiendum, & de publico alendum: ostendens & frequenter ingeminans, quæ humilitate docendus, quæ esset reverentia servandus, qui nihil aliud esset, nisi virtus: cuius imitabilis vita, doctorum quoque postesse sufficiens doctrina. Quæ puras, ait, est, ut vir hic præcipuus hac, quam nos æstimamus, delectetur sapientia, cuius vox plus quam litera, intellectus & operatio plus est, quam liber aut lectio: Sed iactum in sanctissimo homine omnis virtutis granum, necesse est in primis sub disciplina moriatur, & rursus natum litera cum intellectu fomento oportet ut nutriatur. Nec defuit commendato alumno industria ad requirendum, intellectus ad retinendum: & quicquid magistra lingua plantabat exterius, artifex statim spiritus cum incremento distillate gratiæ rigabat interius. Et cum in magistrum quotidie proficeret, tanto discipulatu se comprimebat, ut, quod difficilimum est, & alios anteiret, & gloriam sine invidia acquireret. Neque verò propter intentissimum scripturarum studium de certaminis sui palæstra sibi bimer quicquam relaxare: sed velut sit tot adessent incitatores, quos in manibus literarum, inefficientem itineris sui cursum ad Deum dirigere.

Ut diuinitus punitus sit quidam eius obrectator. Cap. 14.

Adest iterum reparatis anfractibus inimica serpens, & rediit capite vis res induitur, venena instaurat. Ac veluti cum athletam frequenti palma gloriosum in spectaculo arena vsus victoriæ fecit descendere, qui impares viribus sunt, quadam vicissitudine se subiicit, ut victo vno alter subindicatur, & subacto altero, item alter ad expugnationem valentioris substituitur: quatenus toties quasi renatis pugnantibus, qui roboris parilitate non vincitur, saltem ex crebra succedentium alternitate superetur: sic in hominum Angelorumque spectaculo, Iesu præfidente, & beato Trudone ad certamen egrediente, cum toto impugnationis suæ manipulo inimici impetus prodit, si forte molliorem inueniret, quem crebra victoria quasi lassus viribus fatigaret. Nam primò in destructis forminæ superbia, secundo in detrahentium puerorum victus iniuria, tertio nunc pugnantius, frustra tamen, se obijcit, quia ad feriendam tam robusti pectoris patientiam non pertingit. Sed hinc demorer auditores, in longum trahendo similitudinem, oconomus, qui & dispensator annonæ publicæ erat, beato viro ad quotidianos sumptus stipendia dispensare solebat: hunc tanquam ex opportunissima occasione virus illud inimici cum perfudisset, & natis inimicitijs contra innocensissimum iuuenem animasset, nec leuiter conceptam malitiam ferebat, nec facile ori imperabat. Quotidie detrahere, & quoties pestis illa incaluisse, nihil minus expectantem crebris non parcebat obloquijs infamare. Stabat vir Dei, & recognoscens hanc quoque technam esse inimici, Dominum pro inimico deprecari: interdum & sedata illa tempestate, persecutorem beneficijs aggredi, & quoties delinisset, toties sic gratulari, velut si cedente inimico, victor ipse abisset. Sed quia quorundam peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium: quod modo patientia oratoris extinguebat, rursus insania diaboli in miserabilem illum accendebat: quatenus & militi Dei non deesset tentatio, & tentatorem festinata occuparet damnatio. Hoc duorum longè dissimile certamen aliquandiu cum traheretur, ventum est ad clausulam, & more solito captiuus ille euomit blasphemiam. Circumstante multitudine, Quid sibi, inquit, vult aduena iste, ut de remo-

Cupit literis erudiri.

Psal. 127. 3. Reg. 3.

Traditur literis imbutus.

Multum in illis proficit.

Satan crebro eum nititur in ruinam impellere.

Oconomus incitat aduersus eum.

for. * Sciebat

Eum S. Trudo beneficijs studere lenire. 1. Tim. 5.

SU

histrerum partibus huc ingratus veniret, & desidiosus absque opere, alieno cibario ventri morem gereret? Nunquid aut Hasbania præter solitum panes * de habet, aut ociosos nemo nisi Metis semper aler? Populus qui adstabat: Non satis sanè, inquit, frater de aduena debacharis, quem & claritudo generis, & quod vrbi huic frequenter compertum est, multitudo commendat sanctitatis. Aut cur calumniaris de panis eius inopia, cum beato nostro protomartyri tradiderit, quæ terrarum dominos deceret, patrimonia? Causam si queris, ea vel maxima est, vt exerceatur in scripturis, quas post prima literarum elementa iam inchoauit à Psalmis. Sed cum ad hanc prudenter incantantium vocem surdissima aspis aurem obturaret, & velut draconum calice potato, iterata inuentione, complois manibus, iurgia furori adderet, Imprecor, cum derisione ait, vt cum hic memoriter habuerit Psalmarium, pena in me redundet non alia, quàm dolor dentium. Audiuit Dominus, & prouocatus ad iracundiam, interim tamen serui sui distulit contumeliam. An nus quoquè defluxit, & capacissimus iuuenis secundum operantem in se spiritum, memoriter perfecit Psalterium: dispensatorem verò secundum cor impenitens, & deuotionem laborum suorum inuasit dolor dentium. Crescebat in dies malum, extendebatur poena, vt vel ex tormento cogere honorare, quem ex spiritu superbia non erubuerat infamare. Vox incondita, manus incontinens, præterea totus homo traditus in interitum, testabantur in eo magis damonium, quàm dolorem dentium. Nec requieuit poena, donè expleta dierum suorum sufficienti malitia, extorqueretur & anima. Audiant hoc vel exemplum vel poenam, quos nec patientia Dei ad poenitentiam, nec dilatio adducit ad veniam. Audiant oeconomi & dispensatores, & recognoscant se non dominos, sed procuratores: comministros, non præiudices. discant seruire, non detrahare: humiliari, & non superbiere. Audiat & lingua, malum procax & venenatum, stimulus furoris & auriga superbia, & discat melius tacere, quàm loqui: orare magis, quàm imprecari. Omnibus in exemplum satis est oeconomus vnus, dispensator cum detractione, reprehensor cum superbia, ad poenitentiam dilatus, non tamen admissus, malum lingue punitus in vicino dente, damoni demùm traditus in morte. Hac quoquè de inimico accepta victoria, athleta Dei Trudo de campo certaminis ad seipsum redit, & stupentibus de tali miraculo Episcopo cum tota ciuitate, ipse robur suum cum infirmitate, honorem componebat cum humilitate.

Vt ad sacros ordines promotus sit. Cap. 15.

Transfertur deinde ad liberalium instrumenta artium, iactoque in primis fundamento Grammaticæ, mira facilitate superædificat statim totum illud genus scientiæ. Tædio plerunquè, vt solet, si afficeretur, solatium sibi Psalmos adhibebat: eos intenta mente ruminabat, & mira æternitate laborando, vires resumebat: elongansque se fugiendo, manebat in solitudine: quia à strepitu & philosophorum disputatione penna contemplationis sublatu, in remota mentis perseverabat intentione. Vbi verò ad Ecclesiasticas ventum est scripturas, tanto earum amore ductus est, vt præterita omnia contemneret, & in adipiscendo clericatu, totum se quasi expediret. Ingressus ecclesiam beatissimi protomartyris, renunciat scholasticis, manibusque Episcopi sui tonsuratus, exiit laicum & indutus clericatum, iuratus in Christi bella miles assumitur, & ad expugnandum Pharaonis equitatum, gladio spiritus sancti accingitur. Proficiebat interim giganteis, vt ita loquar, passibus per gradus Ecclesiasticos, donè concordia acclamatione omnium pecceretur, traheretur ad sacerdotium. Qui iustus, vt scriptum est, sui in primordio accusator, cum admirabili illa mysteriorum perterritus magnitudine, primò resisteret, demùm cessit, & composito ad timorem amore, accedit ad quod eligebatur. Cuius sacerdotium non dignitatis præsumptio, sed maximæ humilitatis facta est imitatio: qui nec gradum præsumere, nec aliorum, cum posset, distulit curam assumere, non sua, sed quæ Iesu Christi sunt, quærens: nec sibi, sed patriæ, immo toti orbi genitum se credens. In cuius sanctissimo ordinationis die mater Sion, dilatatis terminis, longos fecit funiculos suos, & in exaltando hunc vnicum filium suum, multitudini prouidit fidelium. In accessu enim eius ad cœnam nuptiarum agni, dotis suæ magna quædam munera statim in eo transfudit, condens in arca pijs pectoris tabulas dilectionis & virgam correctionis, addito ad vtrumque manna admirabilis doctrinæ. Quibus charissimæ matris suæ optimis munci-

* de habet, pro, nò habet,

Psal. 57.

Vide hominis liandi amentiam. Videtur deesse & vicisti

Punitur diuinitis obrectator.

Discit artes liberales S. Trudo.

Item scripuras sacras.

In Clerum afficitur.

Prou. 18.

Iniatur sacerdotio.

Non querit que sua sunt, sed que Iesu Christi.

RIUS

ber
ber
VITI
5

Corporis & animi munditia.

muneribus fidelis filius ita semper usus est, ut & omni indigenti ea diuideret, & semper integra ad conspiciendum sibi reseruaret. Aret eloquium, & inualefcente materia, ingenium succumbit. Quis enim dignè explicet, quanta non tantum corporis, sed & animæ munditia, sancta illa tractauerit, quanta omnis virtutis commendatione illos dies continuauerit? Ieiunia & eleemosynas si loquar, parum est continentiam & summet pro Christo contemptum si dixerò, quanti hæc sunt? Minima hæc & puerilia eius fuerunt: in his ablaetatus, in his totus est educatus. Gratia tibi bone Iesu, cuius operatio in feruis tuis inenarrabilis, misericordia est incomprensibilis.

Quibus verbis instructus sit, cum est missus ad concionandum. Cap. 16.

Multiplicatis autem diebus, cum iam in eo esset, ut lucrari talenti sanctissimas merces natia quoque eius terra experiretur, morum & gratia adeptis maturitas, de repatriatione admonebat. Venerabilis quoque pontifex considerans commendatum alumnum in Euangelicum proficisse doctorem, & de multis virtutibus quasi compactum vnum hominem in prospiciendo de gregis Domini augmento, accersitum talibus ad ortus eius. Cum sis, ait, planè fili charissime, secundum datam tibi gratiam desuper, ex omni sancti spiritus armario non modicè roboratus, iamque ex officio cura sacerdotis scias & possis ex aduerso ascendere, & opposito pro domo Israel muro, in prelio in die Domini stare, oportet te quoque vnà nobiscum in Dominicæ plantationis vinea laborare: quatenus qui nunc participamus officio, cum venerit ille Dominus vineæ, participemus & denario. Si enim de commisso arguitur, qui acceptam pecuniam ad mensam Domini non partitur: quanta liberalitatis manu te oportet distribuere, quod luce clariùs liquet te tuum solius causa non accepisse? & cum preceunte sapientia, ætatem quoque attigeris, nè verearis (quæso) fieri custos vasorum Domini: quæ testibus Angelis hodiè tuæ committo filiationi, ut quanto scilicet ex errore ad viam conuerteris, totidem sanctificationis vasa Domino ad inhabitandum acquisisse in finem gratuleris. Quapropter accepta auctoritate ab Apostolorum sanctæ huius Metensis Ecclesiæ, accingere in redeundo ad partes Habaniz, quæ magna ex parte adhuc seruit sub idolo, & cultore eger catholico. Optimam hanc tibi iniunctam velim prouinciam, quatenus vbi abundauit iniquitas & superstitio, abundet fides & Christiana religio. Discant igitur animalia diaboli, terrenante, iugum ferre Domini, ut gustato sale, qui in te est, qui nunc nil nisi barbarum norunt frendere, tandem in dulce Christi melos incipiant verba frangere. Te quoque de te ut admoneam, liber legis semper versetur in ore, rationale imprimatur in pectore: ut iuncta cum omni tua doctrina antiquorum patrum auctoritate, ex grauitate vitæ cunctis possis innotescere, quantam omnis boni rationem portes in pectore. Si enim ex beneficio omnia dispensantis Dei, Angeli vocamus, omni studio necessè est scientiam ut custodiamus: ut lex, quæ ex ore sacerdotis requiritur, Angelo interpretante, efficacius exprimat: & quos ignorantie infirmitas deorsum grauat, Angelicæ scientiæ volatus sursum trahat. In augmentando pretereà populos, nouæ acquisitionis ecclesiæ Domino edificabis, in qua lucrati gregis incrementum proficiat, & cum fructu bonæ operationis, ad omnipotentis patris perpetuè ouile vnà cum duce suo tandem perueniat. Nec graueris de nostris interim separatione, quorum affectum tempus non imminuet, locus nullus dimittet, donec ex æternitatis beneficio vna & eadem nos excipiat superni patris mansuetudo. Hæc & huiusmodi prudens magister cum fidei concionatus alumno, dissolubiles condunt libellos, & alter frequenter admonendo, alter libenter audiendum moras nectunt in agendo, iterata benedictione, ingeminatis osculis, utrorumque lachrymis tandem discessum est.

Quam dolenter eum à se Metenses dimiserint. Cap. 17.

Quam charus fuerit Metensibus & Trudo.

Proficientem autem mixtum genus stipato agmine prosequitur, & impedito tumultu pium sacerdotem agro affectu mœsta turba in clamât. Egenus liberalitatem, diues familiaritatem, infirmus medelam, postremò vnusquisque beneficiū, quo vsi erant, non sine fletu inculcando prætendebant. Beata, aiunt, patria, tellus felix, quæ in te recipiendo, damno nostro ditabitur, moerore consolabitur. Nos extremæ fortunæ prodigium, quibus de semel accepto non

S U

Ezech. 33.
Marth. 20.
Habania magna ex parte adhuc aliena à fide.

Innotescere, & c. iud.
Malac. 2.
Ibidem.

Mittitur in Habaniam ad concionandum.

non deditur perfrui: aut si recedendum omninò erat, concederetur etiam nobis
recedentem te comitari. Enimuerò esset tolerabilius, & in comparatione mali,
beneficium reputaremus, si aut in expertum populus hic non cognouisset, aut post
cognitionem cum abeunte transfignare liceret. Nunc beneficijs nostris alienus
possessor gratulabitur: nos genus relictum & populus repudiatus, ad rapinam &
miserias exponemur. Sed pius sacerdos, quem & miseratio super charos conciuces,
compungebat, nec tamen affectus in clamàtium, à proposito & iniuncta obedièn-
tia deflectebat, optima quæ habebat munera, suis supplicibus diuidit, breuem & sa-
lubrem exhortationem, addita benedictione: sicque extremum vale dicens, mœ-
stum agmen omnipotenti Domino commendatum dimittit. Laudent alij Curios,
& nomina vana Catonum: mirentur de interfectorum sanguine victorias, & capi-
ptuas animas vincit post tergum manibus triumpho additas, fauorabili strepitu
theatra vana remugiant. Plus certè his omnibus athleta Dei Trudo in die consu-
laris sui, in hac ciuitate Domini virtutum reipublicæ suæ intulit: quem Christia-
norum vitens & liberrimus populus prosequitur, pauperumque suorum conso-
lata turba præcedit, nec alias quàm benignitatis & misericordiæ laudes plaudit.
Plus, inquam, intulit, qui nullius vnquam prosperitate fractus est, qui nullius rursus
aduersa: quem semper inuitum secutus est honor: qui virtutù quadriga inuictus,
memoriam sui in benedictione posteris reliquit. Illos autè aliud nil manet, quàm
tormentum & ignis. Continuato igitur itinere, Tungresem deuenitur ad urbem,
quæ omnium Gallia Belgica urbium quondà vel maxima, vel æqualis: nunc quasi
exesa & diruta, Vandalicæ deuastationis omni futura ærati perpetuum & fidele
reminis monumentum relinquit. Illic charissimum patrem suum, venerabilem Re-
macium Episcopum cum inuenisset, mira uterque alacritate repleti, gaudia sua
communicant, & de omni euentu & fortuna alter alterum solita illa sua familia-
ritate docent & instruunt. Tum verò Episcopus tanti sacerdotis sapietiam & pro-
fectum sua lucra reputans, eum in opus Euangelij collegam & quasi cõmilitonem
sibi assumit: & parito curæ pastoralis onere, ecclesijs ordinare, & verbum Dei in
diocesi sua iniungit annunciare: vt quotiès manus pontificis pro Israël extensa cū
Moysè grauarentur, totiès ex ministerio sacerdotis, tanquàm Aaron adminiculante,
sustentarentur. Et peracto aliquot dierum familiari contubernio, sancta animè
post mortuam & sufficientem sui consolationem, ad negocia sua redeunt, ille ad
requiescendum cum Marià in cælestium contemplatione, iste ad laborandū cum
Martha in ecclesiarum sollicitudine. Non multò post enim sanctus Episcopus per
tæsus secularium tumultu, abrenunciatis omnibus, in suo Stabulensi monasterio
monachum proficetur, ibique secum habitans, sanctū Theodardum, postea Christi
martyrem futurum, in Episcopatu successorem habuit.

Vt eius hospita nocte duo luminaria supra illum viderit. Cap. 18.

Cum prærerit inter eà territorium, viculus quidam fatigato & ieiunijs at-
renuato homini Dei officio sum satis præbet hospitium. Humanitate du-
cta tota illa rusticana, sed fidelis multitudo, obuiam prodit, vnusquisque
pro se, omnes autem in commune vnus saltem noctis cohabitatione vt
mereantur, pro beneficio petunt & impetrant. Ingressus ad officiosos hospites, so-
lita illa sua consuetudine in primis de diuite vena exhortationum deducit fluen-
ta, & irrigans prata mentium, diem trahit vsque ip occasum. Vnus, qui vel potenti-
or, vel erga cultum Dei religiosior, cæteris imperitabat, fusa prece obtinet, vt rece-
dente multitudine, secum in domū declinet, epuletur, & pernoctet. Hortus man-
sionis erat contiguus, arborum proceritate in nemus excrefcens, qui à fructu dedu-
cto nomine, pomarium vt appellaret, vsus obtinuit. In eo lectulus, quali solebat
vti, non mollitie blandiens, sed somno vix consentiens, vt sibi pareat imperat, vel
propter declinandos astiui illius tunc temporis parum mediatos calores, vel vt
orantem sua remota solitudo iuuaret. Et iam nocte mediante hora declinabat,
cū de thesauris omnipotentis Dei miraculum ostenditur rarum & celebre, & ad
commendandam tanti viri sanctitatem, omnibus retrò seculis sufficientissimum.
Lux enim illa celestis, quæ sine vllo sui detrimento sola lucet in tenebris, super
eum incanduit, & diuisa ad magnitudinē phari partim ad pedes, partim ad caput,
torum hominem, depulsa illa caligine, mirabiliter illustrauit: nec ad horam, sed
maxima ex parte noctis, cum eo perdurauit. Mulier hospita primo gallicinio
excita,

Redit ad
Tungresem
urbem inco-
lumis.

Exod. 17.

Luc. 10.
S. Remacius
monachum
proficetur,
ibique S. The-
odardus su-
cedit.

Ioan. 1.
Lux celestis
fusa, immi-
nere cerni-
tur S. Tru-
doni.

R I U S

ber
ber
VIII
5

excita, subitæ lucis terrore concutitur, plusque suspicans periculum, quam sperans miraculum, lectulo excutitur: foribus referatis, domum festina egreditur. Neque enim ad morem luminarium, qualia ductili cera artifex manus solet effigiare, lux illa erat: sed ignito iubare Solis quoque, cum in virtute sua lucet, superans claritatem, non vnus sanctæ quietionis mansionem, sed & totam circumquaque illustrabat regionem. Recuperato spiritu, & hospitæ sanctitatis mulier rememorata, maritum quoque stratu elicit, & ad participandum de visione talis miraculi secum pertrahit. Stupore suo vterque edificati, miraculo aliquandiu consolati, acceptis beneficiis mira cum alacritate hi in domum suam reportant, vir Domini ad patriam suam se erigit: residuumque noctis vigiliæ & orationi dedicans, labium oratione, mentem non relaxabat à contemplatione. O virum omni virtutum preconio laudabilem, cuius sanctitatem cælum loquitur, lux incircumscripta testatur. Quem etsi curuæ in terris animæ, & cælestium inanes nõ possumus imitari, vniuerso cum auxilio dignè saltem valeamus admirari. Manè in lucem sole nato reportat, & vir Domini de profectioe parabat. Adest rursus tota illa multitudo, hostes in primis cum grege domestico, & ordinata quasi obsidione, cogunt magis quam postulant, diem quoque illam apud se vt continet, precium hospitij docendo, gratiam recompenset. Volens vincitur, & benedicens Dominum de feruore Christianitatis religionis, omnibus se exoccupat, vnam diem totum se multitudini donat. Bebebant omnes de spirituali, & emendatæ animæ ad fidem roborabatur, & omnipotenti Domino reconciliabantur. Inter cætera admonitus ab hospite beneficii filium eius nuper natum catechizat, & allata aqua ipse sanctificat, ipse immergit, baptizat. Has sanctitatis suæ gazas diuidendo totam diem cum continuasset, periculo iam scenore, viculum optimis muneribus ditatum relinquit, cõsolatis omnibus, viæ suæ se reddidit. Populus non immemores beneficii, locum in quo lux illa resplenduit, in memoriam eius oratorio dedicant, vicum quoque deriuato vocabulo, Trudonecas, appellatum, filijs suis in omnem retrò progeniem sic nominandum hereditariè relinquant. Plurimis præterea, & penè innumerabilibus sanctitatis suæ monumentis illud reditûs sui iter cum illustrauerit, hoc vniuerso notum, quia publicum: de cæteris secreti obumbratione notitiam ipse suppressit. Hæc de glorioso Christi sacerdote habui hodiè quæ dicerem: cætera audietis cõmodius, si, quæ supersunt, alio aggrediamur principio, & dicendi munus aliquanto intertin raparemus silentio.

LIBER SECVNDVS.

Quanto cum gaudio exceptus sit à suis, ad illos reuersus. Cap. 1.

Postera lux oritur, multo gratissima patriæ: quæ post fastidiosi desiderij moras, expectatissimi sui Trudonis aduentum ministrata, ma cum cognouisset, noua induitur lætitia, & mutata facie, in occursum progreditur. Domus omnis, municipia, vici, certantibus studijs cum coniugibus & liberorum agmine, vno officio, indifferetio affectu se in obuiam eiciunt. Satis autem tardus ætate, aut morbo confectus, quem desiderium non expediret, aut amor recepti patroni occursum non præpararet. Benedictionem omnes flagitant, tacitum requirunt. Sufficit postremò multitudini, vel comitatui interesse, vel viuæ vocis eius efficaciam audire. Hoc amicæ plebis tumultuario affectu in suum Sarchinium inuehitur: ibi vna misericordia omnibus compatiens, alios castigatione emendat, alios consolatione roborat, omnes postremo benedictione confirmat. Præfectoria nihilominus dignitatis sublimitas, & consanguineorum eius nobile & religiosum genus, dies omnes & noctes cum eo continuant, & exoptatæ eius receptioni studiosum contubernium exhibent. Requiescebat enim in eo viuificans ille spiritus sanctus ad instar Apostolicæ conformationis, ita vt nec conscientia deesset auctoritas, nec literis doctrina, & quoties ratio exposceret, statim miraculum ex merito ritis coruscaret. Multiplicabantur interim sata Euangelij, & crescente religione, vnitate fidei componebantur.

Multos conuertit ad Dominum.

Cupidissime excipitur à suis.

† non nihil deesse videtur.

Oratorium conditur eo loco, vbi vixit lux fuit.

SU

Ut templum condiderit, quod se facturū adhuc puer promiserat. Cap. 2.

Tvm verò in quotidiana religioſe multitudinis augmentatione plurimum delectatus, optimum factu arbitratur, Chriſtiano exercitui cœnobiale val- lum erigere, vbi cum impugnanſe ſe inimico, fide magis quàm iaculo, ora- tione quàm gladio, dimicaret. Et nori non immemor præſidij, ad Chriſtum conuertitur, cooperationis beneficium vt præſtet, deprecatur. Recolens etiam voti ſuæ illius quondam puerilitatis, & quia periculoſe vouerit, quod poſt votum non reddatur, concepta authoritate lineam iacit fundandę eccleſiæ: in id operis tota ani- mum deſigit intentione. Rogatus Dominus, vt ſemper, indefeſſo laboratori ſuo ſe exhiberet, & felici ſucceſſu artem dirigit vſque in perfecti operis conſummationem. Dedicata ad votum eccleſia per beatum Theodardum, ſanctiſſimi martyris Quinti- ni, necnon & glorioſi Rhemorum Archipreſulis Remigij memorię titulatur, reliqui- js honoratur: vt quos pro ſuis meritis receperat cœlum, domus quoquẽ vnus ven- eraretur obſequium. Dote dehinc ſufficienti ex collatione adiecta, fidelis multitudo adunatur, cœnobium beati Trudonis, ſeiſpo auctore, inchoatur: quo etiam tem- pore Floriacenſe ſancti Benedicte cœnobium, à Leodebodo Abbate fundatur. Ingre- diuntur illuc palatina dignitas & curialium factus, cum paupere & ex ſeruitio cõuer- tente, portatugum Domini, nec diſcreuit ſancta animalia diuitiarũ aut paupertatis conditio, quæ ad ſeruitium omnipotentis Dei charitatiua iugauit religio. Multi præ- ter eã nobilitum, filios cum patrimonijs in commutationem ſupernæ hæreditatis ibi- dem deuouerunt, felices ſub talis doctõris magiſterio, qui nil præter cœleſtia, nil docebat aliud, quàm ſpretis carnalibus ambire ſpiritualia. Cuius omnis ſermo ſuffici- entĩ ſale conditus, & in nationes eloquij eruditionem diſfundens, multos ad Deum præmiſit, innumerabiles ad ſequendam magiſtri viam informauit. Factumque eſt, vt qui ſp̄ta quondã maritantium iugali copula, hæreditate relicta, puer adhuc conti- nentiæ de uouerat, in cœl'itatũ ſui teſtimonium pro coniuge eccleſiã, pro hæredi- tate Chriſti ſuſciperet, & quantoſcunque inſtruendos acciperet, totidẽ quaſi ſpiri- tuales malculos tabernaculo generaret. Quicũcum, vt frequẽs iam dictũ eſt, ſuimet ſecretũ magis, quàm notitiam: contemptũ, quàm honorem ſemper elegerit, inuito tamen illo & tanquam reclamãte, qualis fuerit, omnipotens Dominus in ſole poſuit.

Templum condit, vt adhuc puer vouerat.

Inicia monaſterij S. Trudonis, itẽque Flo- riacenſis.

Vouet Deo caſtita- tem adhuc puer.

RIUS
BER
VIII
S

De equo vel aſino eius, à fure ablato & reddito. Cap. 3.

Prochia ſupplicantem aliquandò viſitaturus, clericorum ſtipatus agmine, itineris laborem & corpusculi imbecillitatem vehiculo vt leuaret, multis precibus vix obtinuerunt: cùm ſubito itineri infeſtus fatiſ viator accreſcit, & furem, quod erat, tota arte diſſimulans, inheret agmini, iungitur cõtubernio, hoſpitio participat. Sacerdos ad quod venerat, ſolicitus, exhibita caſtigata ex- hortatione, ædificatã plebi de more Miſſam celebrare ingreditur. Occupatis cuſto- diibus, vtpotẽ qui magiſtri doctrinæ magis, quàm animalium officio, ſolebant inuigi- lare, officioſus ille latro malitiam præſumit, & iumentum, quo ſenior ſedere conſue- nerat, arripens interim euadit. Expleto negotio, amiſſio vehiculi agnoſcitur. Diſſi- mulantibus cunctis, vnus præſumpta authoritate, rei familiaris damnum cum queri- monia in notitiam ſacerdotis perducit. Ille nihil motus, magis autẽ, vt ſemper, inter damna hilarior, Patientia, ait, optis eſt, magisque peccatũ deſcendendum, quàm damnũ. Aut cur quis queratur de vehiculo, cùm æquẽ omnia in manu Domini ſint, ſicut iu- mentum, irã & homo? Nec diũ interceſſit, cùm furti reus, captiuante inimico poſ- ſeſſus, peſſimo poſſeſſore ſtimulatur, multis tormentis ad ipſam penẽ mortem cruci- atur: & præſumpta in ſeiſpum accuſatione, damnum beati Trudonis, cauſam ſuę fa- tetur inuentionis, eum per omnia proteſtans Dei ſeruum & amicum, cui vel in rebus minimis cœleſtis deſeruiret vindicta. Et cùm à parẽtibus miſerabilis illa captiuas fer- ro quoque vincã traheretur, inimicus ſacerdotis timens authoritatem, deliteſcere cupiebat, ſuæque poſſeſſionis miſerrimum vas conquaſſando diſſipabat. Impeditus multitudine, nodofitate coopertus, tandẽ quaſi ad tribunal vterque poſſeſſor & poſſeſſus pertrahuntur, ille perpetuã damnandus captiuitati, iſte neceſſariã reddendũ libertati. Rogatus ſacerdos, miſeratione, qua ſemper totus in Domino redun- dabat, flectitur, fugientibus quaſi periculum alijs, ipſe accedit, manu blãda os, faciem, & caput furioſi attrãctat, & frequenti totum hominem depingens ſignaculo, in re- moto ſacrario ſecum componit: ibi celebri oratione cœlo deſexus, imperioſa autho- ritate

Fur tollit beati viri equum.

Vitio cœle- ſtis furẽ per ſequitur.

Ecc ritate

Curat fure
à damone
arceptum.

ritate inimicum eicit, & liberatam animam Ecclesie conuentui reconfignat. Emer-
datus homo reddit gratias, & reliquum vitæ suæ tempus ex doctrina liberatoris sui
religione castigat. Hoc primum beati Trudonis miraculi enituit, postquam ex pere-
grinatione sua Sarchinium reuifit. Quo tota vicinia quasi pinguis, tanta deinde
auditate desiderio satisfaciebant, vt quotidie indiseretum agmen conflueret, & ob-
lita potestatis dignitas secularis, religiosa fide ad doctrinam excubaret sacerdotis. Sa-
tis honoratus, & inter suos spectabilis, cuius vel fides mereretur, vel importunitas
extorqueret, vt petitioni condescendens, domum suam visitaret, familiam bene-
ceret. Nec defuere quidam, ad quos cum religione postulantium vidus descenderet
inter cetera etiam miraculis illustrarentur.

Vt è terra fontem produxerit. Cap. 4.

Vir illustris, nec minus religione, quam opibus clarus, coniugè habens sim-
lem moribus & cõuerfatione, frequenti & supplicatoria legatione cõ-
hominem Dei, ad sanctificandam mansionem suam, de monasterio extra
here laborabat. Quem cum amicum haberet pro morum honestate, con-
sanguinitas quoque ad nodũ familiaritatis accesserat. Petitionem cum sine molestia
recusare non valeret, data die, cũ religioso discipulatu egreditur, expleto itinere pe-
uenitur. Aduenienti competens & officiosa mansio praparat, sumptus extrahit
quanto hospes sanctior, tanto minori impensã, vt potè, vbi plus animæ satias, quam
corporis refectio requirebatur. Diffamatum de aduentu tota prouincia præcesserat,
porticus cum atrijs suis vix sufficiebant receptui multitudinis. Mansionem totã pe-
perna aqua sterilitas damnauerat, nec nisi aliudè petita vsui proderat. Agro & pe-
cude domus abundans, aquæ penuria affligebatur. Ingressus senior, doctrinã incipit,
& studiosis auditoribus in vsque vesperam exhortationis refectioem trahit. Rece-
dente frequentia, famulantiu grege circa negocia partito labore occupato, ipse cum
religiosis hospitiibus interim circa domui contiguã arboream pomarij plantationem
se exoccupatum exponit, & leni deambulatione diurne fatigationi medetur. Et con-
siderata loci opportuna amœnitate, Habilis, inquit hospitiibus, habitatio hæc, & quam
sirus ipse commendaret, si non aquæ penuria iniuriam irrogasset. Quo respondente,
Etiam domine: misertus incommodi mansionis, virgam, quam ex occasione manu
gerebat, terræ desigit, illa nimirum vsus fiducia, qua apud conditorem omnium De-
um, quicquid collibuisse, sua prece obtinere solebat. Retraçtam ad se virgam statim
fons irriguissimus, & in annum sufficiens, subsequitur: quo potata plebecula, vsque in
hodiernum diem fons S. Trudonis vt appelletur, obrinuit. Sicque soluta mercede
hospitij, duplici bono rure cõsolato, in crastino monasterio se restituit. Et nè vetustas
memoriæ inuideret, hospes ille paterfamiliã, fauente multitudine, oratorium nominis
eius erigit: in quo adhuc ad inuocationem viri Dei, infirmatium recuperat vires de-
bilitas, fortium sanitas roboratur. Totum præterea rus Amburia, mutatis literarum
penultimis, quasi Ambullia, hoc est, amne bulliens, posteritati vocabulum fecit.

De verre, eius precibus mansueto. Cap. 5.

VNum adhuc ex plurimis hospitalitatis eius monumentum referam, vt ex his
lector possit agnoscere, nullum vnquam eius hospitium sine miraculo ro-
mãssisse. Domestica enim eius & quotidiana, que sui multitudine enascetes
quoque humeros fatigare possent, melius arbitror diuinitati cõmendare,
quam parum loqui. Gothmundus quidã benè ingenuus, cuius etiam claros natales
religio clariores reddiderat, præsumpta spe obtinendi, visitationem eius sollicitabat.
Filium ex legitima copula vxor ei genuerat, quem rogatus sacerdos baptismate rege-
nerauerat. Vtrunque consentiens fidei, aduentũ non renuit: vnã diem beneficium
eis facit. Illustrata domo, erudita familia, de reditu paranti hospes, Verrem, ait, pater
tibi deuoueram: sed absentia muneris, feritas voto inuidet. Grege recusato, pastores
negligit, saltu vitur: possessores nè simus, facit. Adde hospitiibus beneficium, votum
quod ex fide vouimus, nè pereat, sed auctoritate tua mutatum pecus, vsui tuo famu-
letur. Benevolentia, senior respondet, ex me gratia: voto autem merces à Domino
recompensabitur: cuius imperium faciet, vt mutata feritas, in obsequium seruorum
suorum transeat. Erogata benedictione, ad monasterium reuersus, ecce votiuũ illud
pecus in foribus tanta mutatum mansuetudine, vt & manu delectaretur, nec vitra
abesse veller. Parum id videatur eis, qui nil nisi elementorũ concussiones, & mutatas
in

SU

Prolixè ad-
modũ cõci-
onatur.

Facillimè
elicit fontè
è terra.
Fons S. Tru-
donis.

Mansuetit
subito pec-
indomitũ.

in contrarium naturas rerū, miracula reputant. Mihi certè nihil minùs in hoc, quàm in ceteris omnibus factis suis vir Dei est mirabilis. Si enim ipse summus opifex Deus in omnibus creatis aequè est mirabilis, vt in Angelo, sic in verme: vt in camelo, sic & in culice: cur non & electos eius aequè mirabiles prædicemus, sicut hominum morbis medicantes, ita & bestiarum feritati imperantes?

Vt noctibus solus adierit loca sacra, idque mirè celauerit. Cap. 6.

Qui cum imbecillia vix membra portare valeret, vt potè, quæ ex quotidiano spiritus labore quasi in pilam attriuerat, nescio quid tamè semper in seipso vindicabat, & quasi exquisito tormento ipse se persequabatur. Et cum plerunquè, vt solet, à religiosis quibusdā, suūmet vt misereretur, & pœnā, quam sibi conficiuerat, vel modicè vt temperaret, rogaretur: Omnes vos, aiebat, consolatores onerosi, & amici non benè misericordes. Si enim Apostolus tribulationē super tribulationem, spem super spem ædificabat, dicens: Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit: quanta putatis perseuerantia elaborandum, vt tribulatione & spe perueniamus ad certamen illud legitimū, sine quo non coronatur ipse Doctor gentium? Habebat autem visitatissimum memorias Sanctorum frequentare, eas circumeundo debilitati leuamen facere, & quasi ocium laborem itineris reputare. Quod tamen tanta celabat industria, vt die dissimulans, nocti semper magis se crederet, alijs què diurnum ædium nocturna quiete cōsolantibus, solus ipse & sine arbitris fatigatione sua perfrueretur. Fundus erat, cui Palmio verustas vocabulū indidit, & in eo memoria beati Martini, tribus fermè millibus à Sarchinio disparatus. Alius similiter viculus Sepemburias, pari distans spatio, beatæ virginis Genouefa: nomini titulatus. Hos partito labore ita sibi æquauerat, vt alternatis nocti vicibus, nunc hunc, nunc illum inuiseretur, nec vlla nox prorsus præteriret, quin alterutrum frequeret. Expleta psalmodum melodiā, macerato seipso sufficienti holocausto, die præuenta domum se referebat, nè aut fauor bonum conscientia respiceret, aut alium, quàm Christum, oculi sui testem lux orta admitteret. O seruorum Dei constantiam: ô robor de celo, in vasculis humane huius infirmitatis perdurantissimum. Quis vnquam speraret, cui aliquando persuaderi posset, hominem cum ætate, tum quotidiano suūmet cruciatu affectum, tantum laborem posse continuare, quantum delicatè & sibimet viuentes seculi huius consolata persona, vix aut nullo modo auderent præsumere? Ille quem biduana, aut plerunquè triduana affectu ieiunia, cui raro aut nunquā molliori stratu somnus irrepit, qui seipso persecutore indeficientis pro nomine Iesu cruce sibi adficiuerat, vique ad vltimam tamen huius necessitatis diem ex auxilio supernæ manus perdurauit, & impositum ceruici iugum ad vsque consummatam Ecclesiastice agri lineam sine vilo defectu portauit. Qui (quod tamen pace Sanctorum omnium dixerim) nihil minùs à magnis martyribus cælesti illi calatho intulit: cui etsi, iam pacata, & in unitatem fidei composita Ecclesia, tyrannus defuerit, ad lilia tamen cōfessionis, seipso tormentante, sufficientes martyrij rosas addidit. Qui enim ex charitate Dei animam suam sic odio habuit, qui nullo impugnante sic pugnavit, persecutorem si ratio obrulisset, quis vnquam pugnaciùs restitisset? quis gloriofius triumphasset? Nec carebit martyris præmio, cui affectus non defuit, cum satis constet, quia quod multi olim subierunt ex necessitate, iste semper portauerit ex voluntate.

Vt feliciter in Christo obdormierit. Cap. 7.

Appendebant interea in celo testes Angeli labores præstantis conciuus sui, & circa finem certaminis occupato, ipsa imperialis maiestas Deus immortalitatis necessebat coronam: & cum sub graui dierum & æstus pondere penè grauaretur, & desiderio remuneratoris sui totus estuaret, bis & ceter in clamātesum, dicens, Quando veniam & apparebo ante faciem tuam Domine misericordissime? statim consolatur, & de vicina die & hora obitus sui præmonetur. Mutatus statim in quandam exhilarati spiritus nouam lætitiā, discipulos conuocat, iucunditate sua exposita, omnium animos tristi mœrore faucios reddidit. Tum verò de reposita sibi corona iustitiæ iam certissimus, quosdam fatigationis eculeos præter consuetum sibi addere, in his rotus suspensus, ipsum modicum, qui supererat, vitalem calorem mortificare. Accessit etiam volenti infirmitatis languor, quo pressus senior, lecto deiecit: & cum per omnes horas quasi moretur, hanc, qua seculi huius homines seiplos consolantur, sanitatem tanta abiectione reprehendebat, vt videretur dicere

E e e 2 cum

Rigidus est dominor corporis sui s. Trudo.

z. Tim. 2.

Nota hic de Sanctorum veneracione & inuocatione.

Magna laborum tolerantia.

valde cupie dissolui. Psal. 41. Mortē suā præuidet.

Notum cruciatu addit corpori.

RIUS

ber
ber
VIII
S

1. Cor. 12.
2. Cor. 1.

cum Apostolo: Quod enim infirmior, tunc fortior sum & potens. & iterum: Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra. Arebant membra languore, & superducta cute, rigentibus nervis, consumpta caro figmentum hominis vix prætendebat. Applicabatur interim & hora transplantationis ad radicem sanctissimæ arboris, & cupientem dissolui, & iam cum Christo esse, discipulorum tamen gemitus, & querulosa, ne se desereret, supplicatio morabantur.

Consolatur suos discipulos sub mortem.

Defecerat iam penè spiritus, anhelabat in mortem, animamque expectantibus angelis reddere gestiens, consolabatur suos, ipsumque residuum, & vix in ore palpitantem vitæ motum, admonitioni & doctrinæ expectantium totum impertiebat. De contemptu mundi, de amore Dei quandam vitæ vocis efficaciam lingua morientis tamen exprimebat. Assidebant continuè lectulo venerabiles sacerdotes cum religiosissimo monachorum cœtu, hoc vno mœstas lachrymas alternatim consolante quod magistrum non amitterent, sed magis ad Deum præmitterent. Et facta hora allatis viuificis mysteriorum sacramentis participat, & reiectis oculis, ne circa curricula hæc amplius occuparetur, conciuēs sanctorum choros aduenisse recognoscit. Tum verò protensis manibus toto corpufculo in obuiam chari exercitus erecto, in geminato signaculo Crucis, Dirige, inquit, Domine viam famuli tui in conspectu tuo: in manus Saluatoris caput reclinavit, & immeritus mori, obdormiuit. Obdormiuit planè, ad cuius memoriam coruscare, vt nunc demùm credatur viuere, quem ipsa vita Deus tam mirabiliter non cessat illustrare. Quæ illustratione cum non tantum terra, sed & omne mare iam repletum sit, felix quodammodo ante alia sancta Sarchinienfis ecclesia, quæ quod vniuersitati credentium spe sufficit, re ipsa sola retinet, seruas, & possides. Nil rerum damna, nil ruinæ ligni aut lapidum oberunt: solus Trudo cum omni labentis orbis ruina comparatus, præponderat & maior est. Filij enim eius, vt scriptum est, propter eum in æternum manent, & domus non derelinquetur.

Sub morte nuntiat se sacramentis.

Cuius ducatu, qui hic non habemus manentem ciuitatem, vtramque ad illam perueniamus hereditatem, in qua scum cohæredibus filij Dei verè iam viuens glorietur, respiciens se venerantes, & adiuuans inter quæcunq; illa sint pericula, pro amore suo perdurantes. Obijt sanè sanctus Trudo nono Calendas Decembris, Romæ octuagesimo quinto Papa Sergio, Traiecti præsidente sancto Lamberto, Francis dominante Theodorico, illustris Reginæ Bathildis filio: post quem Regibus solo nomine præsentibus, potestas & gubernaculum regni penes Maiores domus coepit haberi.

Ad Christum spectatur.

Ad Christum spectatur: in manus Saluatoris caput reclinavit, & immeritus mori, obdormiuit. Obdormiuit planè, ad cuius memoriam coruscare, vt nunc demùm credatur viuere, quem ipsa vita Deus tam mirabiliter non cessat illustrare. Quæ illustratione cum non tantum terra, sed & omne mare iam repletum sit, felix quodammodo ante alia sancta Sarchinienfis ecclesia, quæ quod vniuersitati credentium spe sufficit, re ipsa sola retinet, seruas, & possides. Nil rerum damna, nil ruinæ ligni aut lapidum oberunt: solus Trudo cum omni labentis orbis ruina comparatus, præponderat & maior est. Filij enim eius, vt scriptum est, propter eum in æternum manent, & domus non derelinquetur.

Ecclesi. 44.
Heb. 13.

eius, vt scriptum est, propter eum in æternum manent, & domus non derelinquetur. Cuius ducatu, qui hic non habemus manentem ciuitatem, vtramque ad illam perueniamus hereditatem, in qua scum cohæredibus filij Dei verè iam viuens glorietur, respiciens se venerantes, & adiuuans inter quæcunq; illa sint pericula, pro amore suo perdurantes. Obijt sanè sanctus Trudo nono Calendas Decembris, Romæ octuagesimo quinto Papa Sergio, Traiecti præsidente sancto Lamberto, Francis dominante Theodorico, illustris Reginæ Bathildis filio: post quem Regibus solo nomine præsentibus, potestas & gubernaculum regni penes Maiores domus coepit haberi.

Maiores domus alij magistrum egros egrum, alij præfectos palatio vocat.

Maiores domus alij magistrum egros egrum, alij præfectos palatio vocat.

Vt corpus eius exanime suauissimos spiraret odores. Cap. 8.

FVnus de more compositum, in dilectæ habitationis suæ testatam & benè habredem ecclesiam inferitur, & circumstipatos pfallentium choros tota suorum turba comitatur. Cuius ad Christum felix & liber transitus dum sanctorum omnium fit in cælo festiua lætitia, quodam pij mœroris nubilo totum, vt ita loquar, cooperuit mundum. Tota ad exequias provincia conuenerat, parumque religiofus, quem causa aut occupatio aliqua remoraretur, quin neglectis omnibus ad tanti sui patroni depositionem se exoccuparet. Pauperum maximè collecta, tunc verè orphana, & languentium inconsolatus populus præsumptiua autoritate, nisi in Deum querimonia, se nutritium, se solatium amisisse querebantur. Pendebant ex feretro, & accepta quondam beneficia religiosa in clamatione quasi improperabant. His portitoribus ante aram sanctorum Quintini & Remigij, quam ipse à principio fundauerat, delatus, tota cum reuerentia terræ commendatur, felicior, iuxta magnam oratorem, ciuium lachrymis, quàm quisquam gaudijs suis: qui vel hoc vno punit inuidiam, quod tantum ei mors contulit ad gloriam, vt vel in extremo depositionis die nemo sit, qui dubitet Angelorum adfuisse præsentiam. Nam inter agendum, necdum expleto sepulchrali aggere, dulcissimus Dominus Iesus super compositam probatissimi militis sui glebam, illius inenarrabilis suæ dulcedinis respergit fragrantiam: vt liquidò pateret omnibus, quanto omnis boni odore seipsum adhuc viuens in censum in conspectu Domini adoleuerit, cuius funeri ipsa maiestas in tanta dulcedine se infunderit. Quæ scilicet dulcedo, qualem oculus non vidit, cor nullum excogitauit, sicut fumus aromatum ab incenso igne ascendens, totam repleuit ecclesiam, tanta comitante caligine, vt è vicino positum quis non agnosceret fratrem suum. Nec ad moment.

videtur de esse putabatur, aut aliquid tale.

loquar, cooperuit mundum. Tota ad exequias provincia conuenerat, parumque religiofus, quem causa aut occupatio aliqua remoraretur, quin neglectis omnibus ad tanti sui patroni depositionem se exoccuparet. Pauperum maximè collecta, tunc verè orphana, & languentium inconsolatus populus præsumptiua autoritate, nisi in Deum querimonia, se nutritium, se solatium amisisse querebantur. Pendebant ex feretro, & accepta quondam beneficia religiosa in clamatione quasi improperabant. His portitoribus ante aram sanctorum Quintini & Remigij, quam ipse à principio fundauerat, delatus, tota cum reuerentia terræ commendatur, felicior, iuxta magnam oratorem, ciuium lachrymis, quàm quisquam gaudijs suis: qui vel hoc vno punit inuidiam, quod tantum ei mors contulit ad gloriam, vt vel in extremo depositionis die nemo sit, qui dubitet Angelorum adfuisse præsentiam. Nam inter agendum, necdum expleto sepulchrali aggere, dulcissimus Dominus Iesus super compositam probatissimi militis sui glebam, illius inenarrabilis suæ dulcedinis respergit fragrantiam: vt liquidò pateret omnibus, quanto omnis boni odore seipsum adhuc viuens in censum in conspectu Domini adoleuerit, cuius funeri ipsa maiestas in tanta dulcedine se infunderit. Quæ scilicet dulcedo, qualem oculus non vidit, cor nullum excogitauit, sicut fumus aromatum ab incenso igne ascendens, totam repleuit ecclesiam, tanta comitante caligine, vt è vicino positum quis non agnosceret fratrem suum. Nec ad moment.

Sepultura eius.

Sepultura eius. His portitoribus ante aram sanctorum Quintini & Remigij, quam ipse à principio fundauerat, delatus, tota cum reuerentia terræ commendatur, felicior, iuxta magnam oratorem, ciuium lachrymis, quàm quisquam gaudijs suis: qui vel hoc vno punit inuidiam, quod tantum ei mors contulit ad gloriam, vt vel in extremo depositionis die nemo sit, qui dubitet Angelorum adfuisse præsentiam. Nam inter agendum, necdum expleto sepulchrali aggere, dulcissimus Dominus Iesus super compositam probatissimi militis sui glebam, illius inenarrabilis suæ dulcedinis respergit fragrantiam: vt liquidò pateret omnibus, quanto omnis boni odore seipsum adhuc viuens in censum in conspectu Domini adoleuerit, cuius funeri ipsa maiestas in tanta dulcedine se infunderit. Quæ scilicet dulcedo, qualem oculus non vidit, cor nullum excogitauit, sicut fumus aromatum ab incenso igne ascendens, totam repleuit ecclesiam, tanta comitante caligine, vt è vicino positum quis non agnosceret fratrem suum. Nec ad moment.

Præclarum miraculum.

Præclarum miraculum. Nam inter agendum, necdum expleto sepulchrali aggere, dulcissimus Dominus Iesus super compositam probatissimi militis sui glebam, illius inenarrabilis suæ dulcedinis respergit fragrantiam: vt liquidò pateret omnibus, quanto omnis boni odore seipsum adhuc viuens in censum in conspectu Domini adoleuerit, cuius funeri ipsa maiestas in tanta dulcedine se infunderit. Quæ scilicet dulcedo, qualem oculus non vidit, cor nullum excogitauit, sicut fumus aromatum ab incenso igne ascendens, totam repleuit ecclesiam, tanta comitante caligine, vt è vicino positum quis non agnosceret fratrem suum. Nec ad moment.

En vt Deus cohonestat funus sancti vii.

En vt Deus cohonestat funus sancti vii. sicut fumus aromatum ab incenso igne ascendens, totam repleuit ecclesiam, tanta comitante caligine, vt è vicino positum quis non agnosceret fratrem suum. Nec ad moment.

SU

momentum, sed per vnus ferè horæ spatium perdurauit, donèc temperato stupore, populus verà vice pro exequiali planctu laudes mutarent, & de cuius corporali prius fiebant absentia, caelesti attestante ministerio, de perpetua spiritus exultarent praesentia. Verè pius, verè ineffabilis Dominus, qui odorem electorum suorum, de quo Apostolus glorians, Christi, ait, bonus odor sumus in omni loco, tali pietate remunerat, & dulcis ipse dulcedini eorum quasi responder, dum praeter depositum, quod in illam diem iustus iudex reseruat, interim tamen ex caelesti sua fragrantia nobis merita eorum sic comendat. Vndè in Canticis Canticorum sancta Ecclesia, Cùm esset inquit, Rex in acubitu suo, nardus mea dedit odorem suum: quia membris cum capite suo Christo in secreti caelestis requie & quasi acubitu compositis, virtutes sanctorum magnæ suauitatis quaedam gaudia nobis ministrat. Qui sicut lilium florentes ante conspectum Domini, ex admirabili illo odore sui balsami medicinale mundo porrigunt antidotum, sanantes languidos, mortuos viuificantes, nascentibus incommodis vbique se opposcentes.

Vi Vualde femine S. Trudonem inuocanti, mox patuerit eius ecclesia. Cap. 9.

Suicabantur interim noua quaedam miracula ad tumulû in Christo soporati beati viri, ita vt penè dies nulla preteriret, quin immortalitatis suæ certissimum & fidele monumentum mœerenti Ecclesiæ in consolationem relinqueret. Et iam gloriosæ depositionis eius tricesima dies aderat, vnusquisque certantibus studijs, quæ solent, exequalia charo funeri præparabant. Erat inter cæteros foemina quaedam Vualda nomine, honestè religiosa, quæ ex doctrina viri Dei in virtutè olim cum profecisset, in familiaritatem quoque venerat, obsequio frequens adhaerebat. Hæc super amisso patrono impatientissimi doloris nullum admittès solatium, more Evangelicarum foeminarum, vulnerata charitate, cum cereis & rhyamiaterijs se exhibuit, monumentum illud visitare perrexit, primaque viuentem spiritum in mortuis oibibus inuenire promeruit. Veniens enim ad ecclesiam, foribus obseratis impeditum cernens introitum, mœerore statim cum fletu appenso, manibus in cælum porrectis, O sanctissime, inquit, Trudo, quandiu te viuum habere meruimus, fores huius basilicæ semper apertas habuimus. Inuidit fortuna commodo, beneficium mors abstrulit. Te sublato, frustra iam venimus, obsequium seruetes intrare nequimus. Mira velocitas. Adhuc verba in ore loquentis voluebantur, cùm in clamatus sanctus Dei, quasi leo apertis obdormiens oculis, supplici suæ mirabiliter se exhibuit. Nam diruptis feris, repagulo abiecto, repentè veluti à vehementissimo turbine repercussè sunt ianua, & appulerunt se portæ parietibus impulsæ. Quanta igitur, putatis, pietatis felicitate peccatis hominum clausos cælos potest referare, ad cuius sanctissimi nominis inuocationem natura vim pati cogitur, & non ferrum, non clausura lignorum officiale seruant modum? Cuius apud omnipotentem efficax potentia miserijs suorum compatitur, peccati dirumpat nodos, & introitum ad illud summæ æternitatis tabernaculum rogata nobis obtineat. Consolata satis mulier, expleto officio, propter quod venerat, fidelissima miraculorum testis regreditur, nomen Domini magnificans, & meritum verè cum Deo viuentis Trudonis, sine cunctatione aliqua prædicans.

Quæ dona eius Ecclesiæ Pipinus princeps & vxor eius Plectrudis contulerint. Cap. 10.

Et cùm ad tantum omnipotentis Dei circa chari militis sui glebam respectum miraculorum vox toti penè orbi quasi intonauisset, Germaniæ & Gallorum populus religione ductus confluebat, & sub tali defensore se committebat. Quapropter & gloriosus ille Pipinus Maior domus, filius Ansigisi & Carolidarum principum, vnà cum Francorum primatu, & curialium optimatibus, gratia orandi ad propitiabile illud viri Dei sepulcrum peruectus est. Vbi etiam in testimonium pie deuotionis facta solenni donatione, quicquid in villa Ekinfala, quæ tunc fiscus publicus erat, possidere videbatur, contradidit. Similiter & aliam villam, pagum Campaniæ sitam, nomine Ham, in vsus seruorum Dei inibi militantium deuotè sub charta & teste condonauit. Venerabilis quoque eius coniunx Plectrudis, omnis religionis sufficiens monumentum, quanta se inibi deuotione depofuerit, largitiones eius in testimonium sunt. Quæ etiam regale suum aurum in recompensatione æternæ mercedis appendens, vocatis artificibus, altare sanctissimi patris auro & gemmis

RIUS
VIII

2. Cor. 2.
2. Tim. 1.
Cant. 1.

Multa miracula sunt ad monumentum eius,

Mat. 28.
Marc. 16.

Magno miraculo diuinitus reuerantur fores templi.

Pipin^o princeps multa largitur monasterio S. Trudonis.

Altare eius
Plectrudis
ornat auro
& gemmis.

decorabile reddidit. Hæc erga milites tuos, Christe, gratia: ista est retributio, vt post mortem cinis facti, seruiantur à regibus, qui viuētes pro nomine tuo seruiērunt pauperibus: fiantque potestatum seculi apud te reconciliatores, qui contempta mundi dignitate, humilitatis tuæ se exhibuerunt imitatores.

Vt Hartfridus quidam verberere eius correctus sit. Cap. 11.

Acerescit ad materiam miraculorum quidā Hartfridus, vir inter suos præcipuus, & carnis consanguinitate beato Trudoni coniunctus. Quem in familiaritatē assumptum, vir Dei castigata exhortatione sub promissione quorundam obligauerat, nunquā coniugali alligandum copula, sed magis sub calibatu professum, virginitatis suæ munus Domino conseruaturum. Consensit inuicem, non amore, quem gratia remunerat: sed timore, quem iustitia punire solet. Assumpto de medio venerabili patre, homo non benè religiosus, quasi iam adeptalibertate, terminum promissionis egreditur, coniugium postulat, parat vxorari. Dum cumulata, cōposito sumptu, nuptialis consummatur copula, promissionis de conseruanda virginitate nulla recordatio. Nox reddita somnū facit, cum ecce vir Dei, tota sanctitatis suæ coopertus autoritate, terribiliter ingreditur, tactum hominem taliter increpans: Cur, inquit, neglecto imperio, violata fide, promissi inmemor, vxorem ducere non timuisti? Sed quā frustra non tuum negocium assumpseris, vel ex hoc intellige, quanuis vxoratus, semper tamen eris sine sobole, neque proficiet in haredem germen inobedientiæ. Addit deinde pœnam, & virga, quam gerebat, percussio in femore, Signum, ait, id sit neglectæ promissionis: qui donèc adiuues, curio curare, incessu malè prono damnaberis. Expergefactus homo, eruditus ex verberere, recognoscit auctoritatem, peccatum fatetur, mutatusque in melius, in basilicam viri Dei comam deponit capitis, monachum proficitur: & tradita in vsum Ecclesiæ latissima, qua pollebat, possessione, omnes retrò dies religionem ingressus, castigatè factis emendat.

Diuinitas
punitur, qui
post votum
cōcinentiæ
duxit vxorem.

Respicit
& sit monachus.

Vt cæcus eius meritis lumen receperit. Cap. 12.

Ne pigeat interim de innumerabilibus quædam replicare, quæ ad declarandam serui sui merita, omnipotētem Dominum non piguit operari. Godefridus quidam, vir præfectorius, nec minùs religione, quàm opibus clarus, territorio debebat Hasbanienti: cui accessu temporis, debilitas quoque addiderat cæcitatem. Homo cum arate, tum etiam sapientia plenus, inastimabili patientia flagellum cum culpa reputabat, & inter aduersa Deum benedicere didicerat. Tobiam illum ex veteri instrumēto esse putares, nisi quòd coniunx & filius de medio abierant. Fama illa beatissimi patris Trudonis admonitus, quasi de graui somno euigilare cogitur: desperatus à medico & tempore, hoc tali propitiatorio vt respiraret, fidem adhibuit. Duce regente gressus accedit, dies continuat, quotidie cum prece fidem ad comparandam oculorum mercem Deo appendit. Inter agenda Missarum solennia aliquandò de more se exhibuerat, tacita reuerentia cæteris circūstantibus, solus ipse clamoso singultu aures maiestatis inquietabat. Distillat se euicta misericordia, redduntur ministerio oculi, illuminatus homo seipsum miratur & stupet. Rem interim silentio premit: expleto officio, voce Ecclesiam conuocat, vna sua luce omnes ad videndum Deum commouet, & in laudem cogit. Persona nobilis, dies festus, frequentia popularis, miraculo præstitere emolumentum.

Tobias.

Cæc' videt.

De homine impio, qui furto & homicidio se obstrinxerat. Cap. 13.

Multa quidem & relatu dignissima, fastidiosa prolixitati consultum volens, prætereo: pauca tamen & de minoribus adhuc vt interseram, causa est, quæ dubiter fides sperare, quotiès ex occasione aliqua vel de minori substantia cum fortunæ ludibrio lactamen inire cogitur. Latro quidam præsumpta malitia, tenebris fretus, domo violata bonem auferens, imminuti pecoris damnum monachis fecerat. Puer mancipium gregis, spe recuperandi animalis, dum sublequitur, inuit periculum. Malitiæ commilitonem quendam minùs cautum latro ille sibi assciuerat: quo misso in obuiam, puerum curioso oculo vestigium amissi pecoris iam deprehendentem, sicaria manu vt transuerberet, facit. Addunt crimini scelus, cadauer exanime tractum, limosa abdunt palude. Homicidij & furti vterque reus, consummata malitia, domum se referunt, iustitiæ aut iudicij omnia de celo prospectantis Dei respectus nullus erat. Monachi duplex interim fiebant damnum, pecus

Addunt lationes
crimini scelus,
quia frequēter
peccatum
generat.

pecus aratro, puerum deesse officio. Latebat palliata iniquitas: quid potissimum pius affectus speraret, non habebat. Lotharius tunc temporis vir prudens & religiosus, monasterio praeerat, qui latentis malitiae secretum ab omnipotente monens quaerendum, prece ad ieiunium addidit, tandiu dies continuare facit, donec suspensum adhuc caelestis vindictae gladium, in ultionem prouocarent. Latro enim ille, iniquitatis caput, a vehementissimo demone inuasus, furtum fatetur, homicidij exponit ordinem, iustum in se redundasse iudicium, terribili contra se testimonio ipse vitur. Nec desistit tormentum, donec inuasor inimicus miserabile possessionis suae vasculam contereret, coeno demersum usque ad extinctam animam cruciaret.

Corripitur a demone fur occulte, seque prodit & perit.

Quid eius furis socio acciderit. Cap. 14.

TAlii igitur sine miserrimo homine in interitum tradito, alter ille iniquitatis comminister & homicida, quid aliud speraret, quam ut sibi quoque aequati facinoris poenam & aequale tormentum timeret imminere? Ex consilio ergo matris, satis prouidæ circa salutem qualiscunque filij, occupata celeritate, tanquam statim capiti superextensam iam mortem fugiendo, ad monasterium curritur, apertis foribus maturatur confugium. Sed reum suum diuina ultione ab introitu longè repulsus, validissimi statim quidam ignes corripunt, ingeminatisque horribili cum stridore vocibus, Vror, vror, inquit, mater. Tumultuario clamore turba confuit, ultionis quidem testes impatientissimos fletus audientes, sed materialis ignis vestigium nullum considerantes. Manibus miserantium ut inferretur assumpsit, misus elabatur, & temperata ultione, iterum totis membris in globum contrahitur. Stabat misera mulier, moriente filio solo affectu iam mater, nec aliud, quam exequialia femiuio iam cadaueri parabat. Contracta tamen membra interim ad ianuam basilicæ componit: ibi totos septem dies continuat, peccatum filij quodam cruciatu in se quotidie vindicans, & ad erogandam misericordiam sacratissimum illud beati viri sepulcrum importuna oratione inquietans. Septima demum die frequenti conatu vix filius cum matre ingreditur: ibi inter Missarum solennia, Ecclesia teste, erigitur, & integræ sanitati reformatur. Extinguat etiam in nobis illicitos ardores, erigat supplices suos in virtutem, cuius meritum est, quod ignis inuisibilis extinguitur, & contracta membra officio & vsui suo restituantur.

Quid eius socio acciderit.

Sub Missa sanatur.

De fure alio boues auferente. Cap. 15.

Minimum est, quod diciturus sum, pietati tamen conueniens, & in erigendo virtutum culmine bona pars materiae. Persona officialis, quem mansionarium appellant, Ecclesiae contiguam habens habitationem, pecore abundabat. Rapta opportunitate, nocturnus praedo boues eius praesumat & auferat. Homo penuria pecoris motus, primam in sanctum Dei statim retorquet cum fide quaerimoniam: dehinc exaudibilem illum sepulcri locum adiens, damnum cum pietate, merorem cum misericordia talis patroni componit. Res iucunda, nec minus mirabilis. Fur tota nocte fugam dum accelerat, magis moram necit, multo fatigationis suae itinere frustra consumpto, sano quodam errore impeditur. Volebat scirem, relicta rapina, latere, nec poterat: fugere, & efficacia deerat. Manè reddito, vterque praedo & praeda ad fores ecclesiae reperiuntur: iusto possessori pecus suum, auctori miraculorum gratia redditur.

Fur diuinitus detinetur, ne possit boues abigere.

Ut minister Episcopi, miro modo liberatus sit a meritis poenis. Cap. 16.

Idem ferè temporibus Grodegandus, sanctae Metensis Ecclesiae antistes, Pipini Regis ex Landrada sorore nepos, & Gorziensis fundator coenobij, in Sarchinio animarum exercebat Domino lucrum: vir, cui ad gradum tantae dignitatis, gratia etiam accesserat magna sanctitatis. Fortè, plerunque ut solet, puer officialis, neglecta re familiari, sancta sententia ad culpae modum iustus erat poenis plecti. Exponitur tormento, & sub extenso verberere tremulus homo, solo metu reatus sui sufficientes satis poenas iam soluerat. Locus euadendi nullus, a misericordia tota spes remota erat. Tum vero, quantum ad temporis illius necessitatem, timor & tormentum angustiae satis consulunt: reus ille solubilis vinculi euadens nodum, ad misericordiam beati Trudonis facit confugium. Sequitur euestigio minax tortor, & ira adente stimulum, temerario ausu inconsulta manus pietatis irrumpunt asylum. Pro-nocata maiestas, mirabili cum auctoritate se exhibet, & delapso caelitus igne accendit.

Grodegandus Metensis Episcopus & fundator Gorziensis coenobij.

R I U S
V III
S

Illustreraculum.

censis cereis, qui sacro adstabat altari, totos persecutores metu sternit. Adspiciet miser misericordiam pro se extensam, & diuinæ pugnae spectator ociosus, verba vice minacibus suis miseretur. Ira in pietatem transit, minæ in preces mutantur. Episcopus ipse in testimonium miraculi euocatus, sicut audiuit, ita & vidit in ciuitate Domini virtutum: & quod in se erat, puero culpam donans, malè præsumptum suorum in domum Domini introitum castigat: de reliquo seipsam sub tam defensibili tutela humiliat.

De thesauro Ecclesie sublato. Cap. 17.

† deest, filius vel pater.

AD hanc operum Domini iucundam relationem accrescunt & alia, tristis cetero principio, ut potè de rerum Ecclesiasticarum damno, circa ultimam terminem sui clausulam, non minus læta ex tanti prouisoris beneficio. Tempore enim quo Pipinus, qui fuit Caroli, † apud Francos honestè agebat in locis patris, monasterium sanctissimi patris à latronibus violatum, & thesaurus tali modo exinde est sublatus. Adalbertus quidam latronum peritus, & inter id genus hominum quasi primipilaris, peregrinum simulans, & habitu velans iniquitatem, quorumdam qui sepulcrum beati viri ibant salutatum, veluti qui votum haberet, adhaerit conuictorio. Aduenienti, ex more monasterij à fratribus occurritur, præmissa oratione, xenodochio inducitur. Posita aqua, pedes lauant, cibos offerunt, refrigeria commutant in melius. Interim & ille conceptæ suæ malitiæ strenuus prouisor, opportunitatem querere, accessus faciles rimari, omnia prorsus curioso oculo metiri. Non reddita, in somnos trahit: ceteris labori quietem soluentibus, iniquus vigilanti pernox opportunitatem capit. Fenestra erat inconsultius procliuus, solotenus in gyrum erecta, clausura parùm prouidè munita, & occasione habilis. Hanc sacrilegus hospes irrepit, & temeratis sacris, prædam facit: Regum donaria & potestatum seculi in omne æuum memorialem largitionem, insimul corrasam præsumit, & fugam facit. Partim statim malè comparato sumptui diuidit, partim auarus possessor latebris foueæ credit. Later interim sceleratus author, & damnoso hospite, quæsitio vbi cunque mora nihil proficit, assumptus quærentium labor inuanum perit. Reditur ad singulare illud confugium defatigatis hominum studijs: beato Trudoni propriam committunt iniuriam, negocium iniungunt. Et quia necesse est reuelari opera, & occulta sciri, quodam mirabili diuinitatis consilio, quod diu iam erat absconditum, in palam redit tali modo.

Sacrilegium apud S. Trudonem perpetratur.

Vt depræbensus sit eius sacrilegius. Cap. 18.

HAbebat prophanator ille consanguineum, qui religione ductus, cum alio itinerante, ut orarent, ibat Sarchinium. Qui cum longè porrecto intuitu monasterium iam conspicerentur, ex familiari colloquutione homo ille conuicatori, Ego, inquit, noui, quis damnoso introitu Ecclesiam illam violauerit, & abstracto thesauro, adhuc occultus latet. Fauente illo, & protracta sodali conuolatione, superuenientibus noctis tenebris, vico succedunt, hospicio participant. Manè reddito iter ingressi, ex occasione aliqua aleam contentionis subeunt. Multiplicata lite, addito ad querelam stimulo, furis ille conscius armaturam præsumit, & contra minùs validum conuictorem suum, parùm consultè insurgit. Ille, cui potissimum in fuga præsidium, rapta celeritate ad monasterium præcurrit, & effuso tumultuario planctu, euocata multitudine, Vlsciscimini, ait, o viri, in mea iniuria vestro quoque damni occasionem. Hic meus enim persecutor, violatoris huius Ecclesie conscius, nam & consanguineus eius est. Exceptus statim iniuriosus homo, negat interrogatus: additus verberari, fatetur tandem, & Adelbertum furti reum proditor. Qui repertus, & tormentis exhibitus, adiudicante serenissimo Rege Pipino, ad malorum vel poenam, vel exemplum, suspensio damnatus interijt. Ex industria tam religiosi principis, thesaurus vbi cunque diuisus aut distractus, egressa à sacris legibus autoritate, recipitur, & Ecclesie reformatur. Præterea pars, quæ auaris terræ inimicis erat abscondita, pastores dum ex cura gregis in pascualibus occupantur, insperatè ostenditur, & ex integro recollecta, dominis reassignatur. Si hanc ergo affectui suorum miseris benignus pater, in exteriori substantia exhibuit prouidentiam, quantam putatis de animarum longè incomparabiliore thesauro adhibet diligentiam?

Proditor tandem sacrilegus, & laqueo necatur.

Sanctis de aiabus notis magna cura est.

SU

De quadam contracta, sub sacrificio sanata. Cap. 19.

EX annua in orbem reuolutione, festiua beatissimi Trudonis imminebat dies, & frequens populi fidelis conuentus ad pij patroni confluerebat memoriam. Qua enim quis occuparetur alia studiosiori occasione, cum omni eum fide perenti nusquam se presentius infunderet stillicidium diuinæ misericordiæ? Ad hanc festiuam inuitationem, mulier comparato aliorum solatio, inter manus portantium inuehitur: cui ad graue illud pondus senij, paralysis quoque importuna accreuerat, & conglobatam hominis materiam, in informem quandam nodum contraxerat. Totus, quicumque esset ille motus, ab alio magis, quam à seipso expectabatur, nec nisi alieno sustentaculo pigra massa viuere putabatur. Illata ad propitiatorium, appendit singultus, solam motabilem lingulam cum fide ad ingerendam maiestati quandam vim sufficere reputans. Interea in hora sancti sacrificij, quando immortalia illa tractantur, & mediantibus Angelis humana cælestibus reconcilian-

Annuerfa-
ria S. Trudo-
nis festiui-
tas.

Contracta
sanatur.

for.*Gratu-
latur

De contracto & cæco curatis. Cap. 20.

DVO quidam longa damnati dissimilitudine, eximaginationis suæ in contumeliam, ad hanc artificialis medicinæ manū veniunt reformare. Alterum enim emortua neruorum fila in claudum contraxerant, alterum pupilla ægotante, ab ipso natiuo lucis introitu nox præualens, perpetua cæcitate damnauerat. Quid potissimum agerent, duo deformata naturæ ludibria non habebant. Exhaustis oculis, medico desperante, incommoda sua cum quotidiana morte componebant, eam solam tormenti finem expectabant. Audita fama, quæ in debili-um recuperatione satis superque præbebat experimentum efficacis medicinæ, coguntur tanquam de morte respirare, & quod natura inuiderat, ex beneficio pijssimi patris recuperare. Ordinatur huic vehiculum, illi viæ ductor: & præcurrente spe, ad alteram, sed longè curabiliorem, Siloë piscinam: non vnus, sed duo simul procedunt. Mox ad quem tendant, sibi adesse confessorum sentiunt, & quò alterius procedunt, eo amplius viribus valent. Et sicut ignis feruore amplius calefcit, quo vicinior quis accedit: ita dum monasterio appropiant, elementius ambo ægotant. Vbi autem ad memoriam sancti ventum & oratum est, auro fidei vterq; quasitas diù merces comparant: laxata neruorum nodositate, emortuum languoris senio femur in quandam nouæ infantia agitatem mutatum stupet & gratulatur: ille restitutus in ictum motabilem palpebris, pupilla reuiuifcente oculo donatus, lucem haurit, & quæ auditu prius didicerat, lata visibilitate melius incipit cognoscere. Homines non obseuro loco nati & alti, sui notitia non minimam iucundata plebi fidem de recuperata sospitate adstruunt, & in laudem Domini vna vox omnium sonat.

Eximaginatione, dicit
deformationem,

Ioan. 9.

Cæcus &
claudus curantur.

Autor se excusat, quod non possit sufficere commemorandis omnibus. Cap. 21.

NE expectes à me Lector, vt omnia, quæ vel fidelis nobis reliquit antiquitas, vel quæ ipsi oculis nostris vidimus, virtutum sanctissimi huius patroni nostri, explicare velim, aut valeam: ad quorum inæstimabilem multitudinem enumeranda, & Tulliani eloquij fluentia sicarentur, & contorta vibratq; Demosthenis sententiæ tardius languidiusq; ferrentur. Hoc pace sanctorum omnium dixerim, quòd nunquam presentius cælestis medicinæ stillicidiū vsquam se effuderit, nec facilius vbiubi ad diuinū propitiatorij pulsanti peccatori introitus patuerit. Habuerunt certe aliquid nostra tempora omnibus retrò seculis inexpertū, cum singulis penè diebus (rem tori orbi compertam loquor) plerunq; triceni aut quadrageni, interdum etiam centeni, ab hac medicinali tumba, secū dum incommodorū qualitatem, recuperata sospitatis beneficia reportarent. Plus est, quod mecum tota testabitur prouincia, plerique vifa alongè beatissimi patris ecclesia, antequam peterent, accipiebant, & solo affectu, longo adhuc terrarum remoti spatio, fide tamen propè erant, & medijs agris tota residens languentium multitudo, ibi orabant, ibi statim impetrabant. Et nē de mortuo non suscitato quis calumniatur, quanuis & in hanc quoque partē, quoties ratio postulasset, sufficiens ei gratia non defuerit, me ipsum hæc scribentem (optimus ipse, quem loquor, mihi testis adest) de ipsa, quam calcare intraueram,

Ingens numerus eorū, qui à S. Trudone curati sunt.

mortis

RIUS
VIII
S

Author huius
historiae
à morte re-
re reuoca-
tur ad vitam.

mortis porta retraxit. Languor ad extremum pertraxerat, paratis exequalibus, iam
funus efflabam animam, cum subito à circumstantibus in clamatus sanctus Trudo ad-
fuit, & efficaci illa sua potentia suscitatum interim distulit. Sed quanti est cadaver re-
danimare, qui quotidie de foetenti vitiorum sepulcro, amoto desperationis durissi-
mo lapide, innumeros non cessat clamosa compassione ad spiritualement vitam reuo-
care? Sunt qui in breui tabella terrarum depingunt situs, & ingentia naturae corpora
breuibus lineis quasi metiuntur. Sic in paruulo hoc libello cernas adumbrata, non
expressa, maximarum & incomparabilium virtutum eius insignia: de quo potissi-
mum hoc concluderim praedicamentum, quia quicquid voluit, cum Deo potuit. Co-
uendum igitur, & toto studio pertimescendum, ne indeficiens iste caelestis para-
dison, & viuientium aquarum semper manans puteus, à nobis negligatur, & cunctis
qui propè & longè sunt, bibentibus, hi quibus quotidie fluit, sitiant: sanatisque ali-
versa vice egrotent, qui totum medicum quasi possident. Loco enim patris & me-
ci nobis vnicus omnium pater hunc suae dilectionis perdonauit filium, sub quo & in-
euitabilia humanae infantiae corrigamus rudimenta, & languentis animae recupere-
mus fida subsidia. Si conscientiae lepra prurit animus, si caelum libero intuitu non re-
spicit oculus, si ad currendam mandatorum viam stupens nos impedit nertus,
auaritia venarum fila contrahit in manibus, ab hoc tali medico medelam sola fida
merebimur. Agè ergò nunc pater pie, pater inclyte, compone cum iudicibus seculi
causas nostras, rerum damna perpetuis bonis remunera, incendia refrigerio auri
spiritualis commuta: graue mortalitatis huius nostrae exilium, in aeternam repatri-
tionem transfer, vt per te ad spem vitae redeamus, & quandoquè desideratum du-
cem ad eam omnipotentis patris securi subsequamur mansionem, vbi cum concilia-
bus Angelis gloriaris, & maiestatis manifesta contemplatione perfrueris. Quod ro-
gatus calorum ille arbiter nobis largiatur: cuius imperium in triplici personarum
proprietate, & inseparabili Deitatis vnitatem omnipotentis sui leges toto orbe
disponit, iura moderatur, eadem & incommutabilis existens in secula seculorum,
Amen.

De vera &
viva fide di-
cit.

Author in-
uocat san-
ctum Tru-
donem.

SU

DE TRANSLATIONE SS. TRVDONIS ET EVCHERII, SERMO EIVSDEM THEODORICI ABBA-

*tis: quae quidem facta est 3. Idus Augusti, sed hic reponere libuit,
vt maneat historia coniuncta.*

Lectio 1.

Loriosum est hodierna die tractare de margaritis sanctorum, & de-
lectat intueri duas confessorum gemmas de thesauris caelorum. Quo-
rum preciosa corporum translatio, animarum nostrarum facta est
consolatio: quia delectat filios patrum participari beneficio. Ipsi
enim ex vitae merito nobis à Deo patres constituti, nos ab eis filii
per gratiam adoptati. Has autem margaritas de millibus electas
& precio proprii sanguinis comparatas, omnipotens Imperator
diademati suo inseruit, sibi ad congruum honorem, nobis ad perpetuam salutem.
Quarum luminis splendorem caecus si sensit, illuminatus recessit: mortuus si tetigit,
reuiuixit: claudus si tractauit, cursum recepit. Neque enim aliae iaspides diadema de-
buerunt ornare tanti Imperatoris, quam tales, quae nascentibus ubique in commo dis
se opponerent virtute medicinalis splendoris. Harum pars preciosior, id est, spiritus
caelo recepti, fragmenta mortalitatis suae nobis reliquerunt, ossa scilicet & cineres

Sanctorum
reliquiae
preciosae.

Lect. 2.

suos, omni terrarum supellestiles multo preciosiores: ne egere possit filiorum neces-
sitas, quae in manibus habet talium & tantorum patrum exuuias diuitias.

Isti etenim, isti, inquam, sunt inclyti propugnatores tui, o redempta Christi cruce
Ecclesia: isti stant pro filiis tuis, ne eos barathro oris absorbeat toto aere vagantes cor-
porum inuasores, & animarum iniqui corruptores. Quando enim per te armatis igni
& dolo resisteres aduersarijs, quae in propria carne imperium aegre agis? Sed emeriti
testes Christi, Angelorum ciues, immo consules pro meritis creati, etiam nunc iniqui-
tatis satellites per te expugnant, quos per se vicerunt. Hi reos Deo conciliant, orbem
portant, tartara spoliunt, vt Angelorum numerum expleant, & supernae Hierusalem
muros de viuis & quadrata soliditate politis lapidibus extruant. Hanc enim effica-
cem

Sancti quid
praesent no-
bis.

cem potentiam exercitus ille Domini Sabaoth, alij proprii sanguinis precio mercati sunt, alij munditia cordis, sine qua nemo Deum videt, promeruerunt: quos quadam aequalitate pares facit in supernae mansionis domo aequalis pro omnibus Christi passio, & de vno latere profusi sanguinis & aquae commixtio.

Hinc est, quod Petrus & Paulus dominam orbis Romam coronant effuso sanguine, Iohannes myteriorum Dei aquila, & praeter ceteris possessor Christi pectoris, Ephesum sine sanguine sanctificat, solo somno pacis & carnis incorruptione. Sic vnus superni capitis innumerabilia membra suis in locis inestimabili modo mortem Christi quotidie nobis annunciant, & alij in ara, alij sub ara clamant: omnes autem sub throno Dei, confortia & numerum fratrum suorum, tempore adhuc modico expectant. Alij igitur sanguine rubent passionis, alij aqua candent confessionis: quatenus terrena quoque huius Ecclesiae sanctissimus paradysus, purpuream rosarum suarum speciem nobis proferat, & pulchre candentem liliorum fragrantiam non debeat. Ex huius paradisi fragrantissimo odore, odore, inquam, sicut agri pleni, cui benedixit Dominus, haec duo perpetui candoris lilia, quorum hodie translationem colimus, Trudonem & Eucherium caelestis nobis permisit munificentia: quorum verna fragrantia non deficiet, viriditas gratia non marcescet, eo quod pro vita admirabilis puritate florit illi incorporati, quem virga de radice Iesse nulla alia, quam sancti spiritus, generauit infusione.

Quorum alterum, id est, beatissimum Trudonem, vel hoc solo germine nulli terrarum inferiorum, de nobilissimorum regum radice edidit Hasbania, & longa carnis & spiritus colludatione, peregrinatione probatum, scientia ornatum, sacerdotio insulatum, miraculis toti orbi manifestatum, victorem demum eius spiritum caelo destinatum, & mortale illud carnis eius indumentum in perpetuam sui munitionem & ornamentum Ecclesiae huic committens, usque in diem Domini sibi referuauit. Alterum, id est, venerabilem Eucherium, Franciae decus & corona urbium Aurelia generauit, & multiplici virtutum dote usque in pontificem exaltauit. Qui probatus iam miles, Christi communicans passionibus, pro Ecclesiarum religione tuenda, optima armatus innocentia, cum Carolum magni Pipini filium, qui Martellus appellatus est, de irreligiositate impetente argueret, in exemplum patientiae, & probatae fidei testimonium, velut Patmos ille Iohannes, exilio sponte relegatus est. Qui duci cuidam Roberto commissus, mirum in modum Aegyptiam domum quidam Ioseph illustrauit, & frequenti miraculorum gratia a Domino clarificatus, de exilio ad patriam, non terrena huius peregrinationis, sed supernae ciuitatis assumptus, in huius ecclesiae gremio, perpetuae pacis somno & haereditate est sepultus.

Hic sunt duo viri misericordiae, quorum iustitiae obliuione non acceperunt, caelo margaritae, superni diadematis gemmae, terrarum immarcescibilis flos: quorum animas sicut ex indiuisa charitate omnipotens remunerator in vna composuit caelesti requie, ita & corpora commendauit in gremio vnus ecclesiae, in diem illam sibi reconsignanda, & abundantissima immortalitatis stola induenda. Quorum hodie gloriosam memoria, quae de libro dextrae Dei nunquam excidet, caelos laetitia ornat, orbis terrae huius supplices spe & misericordia donat: spe scilicet, ne diffidamus: misericordia, ut praesumamus. Has duas superni aedificij admirabiles columnas, ce-
li cacumen altitudine penetrantes, quicunque Israel esse volumus, irreuerberato mentis oculo contemplantes sequamur: quatenus noctium nostrarum aduersitates, ignis sui splendore depellant, & dierum prosperitates nubis suae blandimento componant. Acceperunt enim etiam ipsi ex beneficio sui Imperatoris, non cum Moysae, sed cum Iesu ducatum Israelitici sui populi. Lex enim, ait Apostolus, ad persequendum neminem perduxit, donec is, cui repositum erat, veniret, & per se suosque orbis terrae principes Christianum exercitum ad veram repromissionis terram induceret. Cuius terrae promissione consolatur Psalmista, Credo, ait, videre bona Domini in terra viuentium.

Horum igitur ducatu quicumque fruuntur, iacturam de Amalech non patiuntur: nec cadit coram hostibus, quisquis sub his pugnat victoribus. Qui & ipsi quondam sub signis fidei militantes, in die certaminis sui imitabilia nobis reliquere suae militiae monimenta: cum ipso iniquorum omnium capite nihil minus gloriosae dimicantes, quam si habuissent Decios & Nerones. Egregiam namque quandam vicissitudinem mortuo pro se Domino rependerunt, qui cessante persecutore, & sub titulo Christiana

Lect. 3.

Apoc. 7.

Esa. 11.

Lect. 4.

S. Trudo sit per regia ortus.

S. Eucherius

a quo in exilium relegatus

Apoc. 1.

Gen. 39.

Lect. 5.

S. Eucherius & Trudo

duae caelestis aedificij columnae.

Heb. 7.

Psal. 16.

Lect. 6.

na

RIUS

ber
ber
VIII
S

Pugna &
certamina
Sanctorum.

nae professionis designato iam orbe, ne tamen sine pugna essent, aliam legem in membris suis repugnantem expugnauerunt, carnem suam & concupiscentias seculi quotidiano martyrio crucifixerunt, ipsumque superbiam gigantem, caelis bella militantem diabolum cum omnibus copijs suis, mira constantiae pede conculcauerunt. Et nunc victoria potiti, immortalitatis lauro coronati, Agnum Dei sine macula sequuntur quocumque ierit. Virgines enim sunt, & vestimenta sua non coinquinauerunt: quia praeter inuitabilia, & sine quibus vita haec non ducitur, nullis cotagijis pretialem suam vestem susceperunt. Securi autem sui, solita illa sua pietate de nobis adhuc sunt solliciti, nobis manum porrigunt, & ad beatitudinis suae inuitant praerium. Quis autem dubitet sub talibus patronis confidere? quis sequi cunctetur, qui praecesserunt spes nostrae? Hos quippe gratuita clementia sua nobis omnipotens Deus defensores ordinavit: horum nos membris, super aurum & topazion preciosis, misericorditer ditavit. Nisi nos multum abijcimus, semper nobis eos praesentes sperare debemus, maxime in die huius solennitatis & laetitiae. Sed cuius laetitiae? hominum, angelorum? Ut fidenter loquar, & hominum, & Angelorum: quia & illi de quotidiano concinuum suorum gratulantur contubernio, & nos non modice hilares reddidit dierna gloriae nostrae, margaritarum Dei preciosa translatio.

Lect. 7.

Digna igitur, fratres mei, laude hanc diem sacremus, & pronò utriusque hominis obsequio honoremus. Egregium nobis sit, Angelorum participari officio. Neque enim sola hominum manu & obsequio, quam hodie recolimus, administrata efficiuitas. Adfuerunt utique inuisibiles caelestium spirituum potestates, & concinuum suorum preciosissimas exuias: ossa illa loquor, quae mundum debellauerunt, venerabiliter excipientes, in suae requietionis locum digna cum reuerentia transfulerunt. Vnde enim tot deformata hominum corpora officio suo reddita, nisi quia super militum suorum corpora toros caelos referavit, summam maiestatis potentiam? Et nunc Angelis super his caelestis aulae senatoribus tota alacritate gratulantibus, gaudia nostra, quantum possumus, conferamus: immò gaudia eorum geminare ambiamus, & de peccatorum nostrorum tumulis resurgendo, in vitam locum transferamur. Tunc etenim de morte resurgimus, & Angelis festiua gaudia cumulamur, cum Deum exquirimus, & formam vitae nostrae ex speculo supernae imaginis corrigimus. Hanc autem festiuitatem Deus à nobis exigit, quae nec torpore relaxet, nec illicitis negotijs implicet: sed tota ex superni desiderio amoris pendeat, & holocausta medullata diuino altari offerat. Quisquis enim bonum opus agit, sed omnipotentis Dei amore & desiderio ardere nescit, holocaustum quidem habet, sed medullam in holocausto non habet. Qui verò bona operatur, & visioni creatoris sui inhiat, sequi ipsum ex amore, quo accenditur, in fletibus maerit, profecto holocausta medullata Domino libat.

Lect. 8.

Psal. 117.

Vnde rursus per familiare suum organum idem spiritus sanctus, Constituite, ait, diem solennem in condensis vsque, ad cornu altaris. Solennem namque, Domino diem constituit, quisquis se in eius desiderio affligit. Qui nimirum solennitatis dies vsque, ad cornu altaris tendi praecipitur: quia tandiu necessè est, ut quisque, se afficiat, quousque, ad superni sacrificij altitudinem, id est, ad aeterna gaudia pertingat. Hanc perpetuae solennitatis diem hic inchoat, & ibi perficiunt, quicumque, castigato huius humanae infirmitatis luto, hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem se exhibent: super quos Deus vultus sui Iumen signauit, & annuli sui formam impressit. De quo admirabili signaculo sanctae Ecclesiae à sponso suo dicitur: Pone me ut signaculum super cor tuum. Sponsus enim in signaculum ponitur, quando fidei eius mysterium in custodia internae cogitationis imprimitur: ut ille infidelis seruus, nimirum noster aduersarius, cum signata fide cordis nostri considerat, tentando ea irrumpere non presumat. Hoc igitur signaculum, fratres mei, à Domino postulemus, in amoris eius desiderio nosmetipsos hostiam sacrificemus. Labilem & praetereuntem mundi huius figuram declinemus, ad caelestem patriam toto desiderio anhelemus. Sancti isti, quorum hodie translationem colimus, nisi florentem mundum calcassent, nequaquam flos in conspectu Dei facti fuissent. Er nunc cum concinibus Angelis, & caelestis aulae senatoribus quanta, putatis, vernam viriditate, quorum ossa mortua flos ille natus de Virgine, tanta respersit fragrantia & dulcedine? Quorum obtentu idem Deus & creator omnium sic nobis tribuat bonae actionis flores inchoare, ut ad fructum honoris & honestatis mereamur peruenire. Phialae eorum plenae odoramentis in reconciliationem nostram accendantur, quatenus odor-

Esa. 11.

SU

DE S. MERCVRIO MARTYRE.

odoratus Dominus placabile eorum sacrificium, gratia suae nobis indulgeat benefici-
cium: Qui viuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Translationem hanc quidam factam annotarunt, Anno salutis octingen-
tesimo octogesimo primo, aut circiter, cum Nortmannorum Reges Godefri-
dus & Sigefridus Traiectum, Leodium, Tungros, Coloniam Agrippinam,
Bonnam, Aquisgranum & palatium, Monasterium quoque S. Trudonis, Sta-
bulense, Malmundariense, Prumiense, multaque alia loca inflammarunt. Vi-
de praeter alios Chronicon Sigeberti Anno Domini 882.

DE S. CHRYSOGONO videat Lector infra Historiam S. Ana-
stasiae, die 25. Decembris, in principio.

ITEM DE CRESCENTIANO martyre, videat historiam
S. Marcelli Papae, 16. Ianuarij circa medium, habe-
tur Tomo primo.

CERTAMEN SANCTI MARTYRIS MER-
CVRI, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE,
vt habetur quinto tomo Alosij.

IMPERANTE illo tempore Decio & Valeriano in ma-
gna vrbe Roma ij cōmuni decreto statuerunt, vt omnes
sacrificarent & dijs libarent. Conuocato ergo toto Sen-
natu, ei exposuerunt, quae communi consensu à se decre-
ta fuerant: & cum eos inuenissent suae assentiri sententiae,
magna affecti sunt laetitia. Statim ergo literis imperato-
rijs cum subscriptione Senatūs, iusserunt ea exponi, quae
communiter eis visa fuerant, & proponi in Capitolio,
quarum hoc est exemplum:

Nouēbr. 24.
vel 25. vt ha-
bet historia,
nisi mendū
est librarij.
Cap. 4.

Imperatores triumphatores, victores, Augusti, pij, De-
ciani & Valeriani simul cum Senatu haec communi con-
silio: Cum deorum beneficia & munera didicerimus, & simul etiam fruamur victo-
ria, quae nobis ab ipsis data est aduersus Romanos, pararent Imperatores suum
exercitum, vt acie cum eis confingerent, iubētes numeris militum, qui erant in omni-
bus ciuitatibus, vt venirent in auxilium. Ex ijs autem, qui ab vnaquaque ciuitate &
regione veniebant ad hunc belli apparatus, venit etiam legio eorum, qui diceban-
tur Martenses, qui sunt sub prima Armenia, sub tribuno nomine Saturnino. Egredi-
ente autem ad bellum Decio, debebat Romae Valerianus. Commisso verò inter Ro-
manos & barbaros praedio, durauit conflictus longo tempore. Permanentibus au-
tem ijs in illa congressione, apparuit visio cuidam ex legione Martensium, qui sunt
sub prima Armenia, nomine Mercurio: apparuit, inquam, vir quidam ingentis ma-
gnitudinis, indutus albis vestibus, in dextera manu tenens rhompheam, & ei dicens:

Impia de-
creta Impe-
ratorū De-
cij & Vale-
riani.

Cap. 2.

Legio Mar-
tensium.

Visio offer-
tae Mercurio.

FF Nē

RIUS

DE
BER
VIII
S